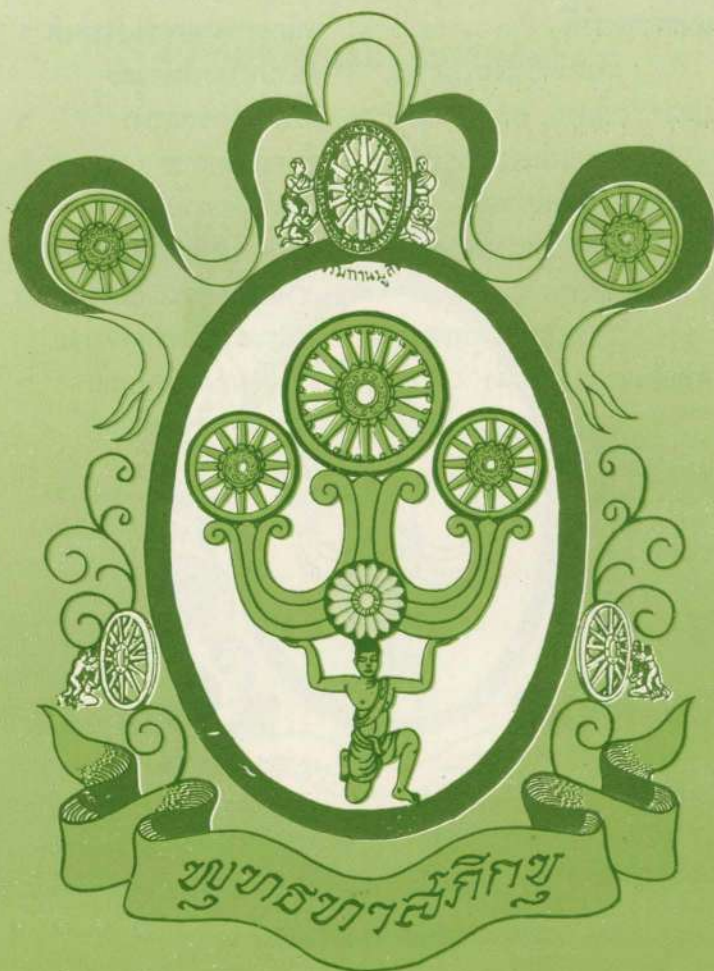

อิทธิปาฏิหาริย์ตาในฐานะ
หัวใจแห่งพระพุทธศาสนา

[ชุดหมอนล้อ อันดับ ๕๙]

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย	จะหมั่นท้าวทั้งราชตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธรูปประสงค์ ฯ
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกศุขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวสุ่เศร้จ้าน ฯ
จะทุกข์ทนทั้งคินัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
บรรช้พระพุทธรองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผ่องแผ้วพ้นภัย ฯ
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศท้าวทั้งราชตรี ฯ

พ.ท.

๒๕๒๓

อิทัปปัจจยตาในฐานะ
หัวใจแห่งพระพุทธศาสนา

[ชุดหมอนล้อ อันดับ ๕๙]

ศรัทธาบริจาคของ
ศิษย์ชาวตะกั่วป่าและสหาย

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๕,๐๐๐ เล่ม

เรียนศาสนา.

คำนี้ฟัง วนเวียน "เรียนศาสนา"

ไม่แน่ว่า เรียนอะไร ทำไมหนอ
เรียนนักรกรรม เรียนบาลี ยังมีพอ
ก็เรียนต่อ ก็มีพื้นฐาน การวิปัสสนา.

เรียนเรียนไป ก็ได้ สักว่าเรียน
บ้างก็เปลี่ยน เป็นอาพาธ บำศาสนา
มีหลายอย่าง บำระท่า เกินธรรมดา
กระทั่งบ้า ลากยศ อดนิพพาน.

เรียนศาสนา นั้นต้องมี ที่ ตา หู ฯลฯ
ไม่ให้เกิด ทุกข์อยู่ ทุกสถาน
เรียนให้รู้ ตรงที่จะ ชักสะพาน
อย่าให้เกิด อាកาร มารรบกวน.

เรียนตรงตรง ลงไป ที่ตัวทุกข์
ดูให้ถูก กรรมวิธี ก็กระสวน
สะกิดกัน การปรุงแต่ง แห่งกระบวน
จิตปั่นป่วน สงบได้ ทุกข์หายไป

พุทธม. *Phuttham.*

คำปรารภ

การจัดทำพิมพ์นี้ขึ้นเมื่อสุดสัปดาห์ก่อนวันจันทร์ ขึ้นเดือน
เพ็ญ ก็โดยประสงค์หมายการกล่าวนำแห่งสังคมเมืองรัตน-
โกสินทร์ ต่อมาแต่บัดนี้โลกเรา คงมีวิวัฒนาการอันรวดเร็ว
ถึงขนาดนี้ อันสมควรแล้ว.

ตาม: เป็น ประวัติย่อ หน้า ของชีวิต, แต่จะสั้นไป
ก็มีเพียงประวัติย่ออันพอควร สำหรับรับทราบ. ชีวิตที่ขาด
ประวัติย่อหน้านี้ เป็น ชีวิตที่ขาดแล้ว และเป็นคนที่มีสติ-
ปัญญา ไม่มีความสามารถที่จะเข้าใจและเข้าใจชีวิต, และ
ที่จะเปลี่ยนแปลง ไม่ได้เลย. ความมีชีวิตที่ปราศจาก
สาระ นั้น เป็น ความทุกข์ ของแต่ละคน และหาก
อันตรธานแก่กันและกัน จนกระทั่งถึง ระดับอันลึกลับ
เป็นที่สุด.

เป้าหมายของมนุษย์ ที่ถูกตั้งขึ้นคือ คือ การที่ทุก
คน มีความสุขเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความคิดอันใหม่
ชนิดที่ เป็นประโยชน์ แก่ตนและผู้อื่น อยู่ตลอดเวลา
นี้ และตลอดเวลา. ข้อความนี้ ซึ่งอยู่ภายใต้การ-
พิจารณา ชนิดที่ละคนได้พิจารณาจากเรา มีความเป็น
มนุษย์ อย่างถูกต้อง และสมบูรณ์.

ข้อความของเร ละดับเป็นอันหนึ่งอันเดียว-
กตภาพนี้ ต่อมาสามารถ ถึงขนาดที่แม้ชีวิต ก็อาจเสียสละ
ได้; ละทิ้งเครื่องใช้ เพื่อมีชีวิต อยู่อย่างแท้จริงแก่คนใหม่

อิทัปปัจจยตาในฐานะ หัวใจแห่งพระพุทธศาสนา

ต้องขอทำความเข้าใจกันในเบื้องต้นว่า การพูดจากันวันนั้น เป็นเพียงการสนทนาธรรม หรือเรียกว่าคุยกันเท่านั้นเอง ไม่อาจจะบรรยายอย่างปาฐกถา เพราะว่าไม่มีแรง ถ้าพูดอย่างปาฐกถา ต้องมีการใช้ดมมาก และก็ไม่มีแรงไม่มีดมพอที่จะพูดได้.

ขอให้เราพูดกันอย่าง สนทนาธรรม คือคุยกันเท่านั้นเอง และการสนทนาก็เป็นการพูดกันอย่างภายใน ใช้คำว่า ภายในขอบเขตของมิตรสหาย เป็นเรื่องตรงไปตรงมา; พูดจาอย่างภายใน อย่างเป็นภายใน ไม่ใช่จะทำให้กว้างขวางทั่วไป

ธรรมบรรยายเป็นการภายในแก่ท่านอาจารย์สุเมโธ และคณะสงฆ์
วัดป่านานาชาติ ครั้งที่ ๑ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๔

ท่านก็พอจะเข้าใจได้ว่า ism, ism มันเป็นสติปัญญา
 ความรู้ของมนุษย์ ที่สรุป ศึกษาแล้วสรุปความเอาเอง มี
 ลักษณะเป็นการเมืองกันทั้งนั้น; ดังนั้นยิ่งศึกษาพุทธศาสนา
 ก็ยิ่งไม่รู้พุทธศาสนา, ยิ่งศึกษาพุทธศาสนา ยิ่งไม่รู้พุทธ-
 ศาสนา. อย่าศึกษาพุทธศาสนาเลย แต่ว่าศึกษาธรรมะ ธรรมะ
 หรือสัจธรรม ความจริง truth ของธรรมชาติเกิด, อย่าศึกษา
 พุทธศาสนาเลย แต่ศึกษาความจริงของธรรมชาติ ที่มีประโยชน์
 แก่มนุษย์โดยตรงเกิด.

ท่านลองสังเกตดูเถอะ พุทธศาสนาที่เราศึกษากัน
 อยู่เนี่ย มันเป็นธรรมะสำหรับพูด, ธรรมะสำหรับจำ, ธรรมะ
 สำหรับสอบไล่, ธรรมะสำหรับถกเถียงแสดงความกึกความเห็น
 กัน กระทั่งว่าเป็น philosophy ไปเลย ไม่เป็นธรรมะที่จะจับ
 ทุกข์ ไม่เป็นธรรมะที่จะจับทุกข์โดยตรง ขอให้เราศึกษา
 ธรรมะที่เป็นการดับทุกข์โดยตรง จึงจะถึงหัวใจของ
 พระพุทธศาสนา.

กล่าวอย่างสั้น ๆ มันก็มี ธรรมะสำหรับเรียนท่องจำ,
 ธรรมะสำหรับพูดคุย ให้เป็นคนที่พูดเก่ง, ธรรมะที่จะสอบไล่
 ได้ เอาปริญญาทางการศึกษา, ธรรมะสำหรับเป็นนัก philosophy

อย่างนี้ ไม่ถูกตัวพุทธศาสนา ไม่ถูกหัวใจ ไม่ถูกตัวของพุทธศาสนาที่จะดับทุกข์ให้ ศึกษาพุทธศาสนามาหลายสิบปีแล้ว ก็ยังดับทุกข์อะไรไม่ได้เลย, ความทุกข์ยังมีอยู่เท่าเดิม ความยึดมั่นถือมั่นมากกว่าเดิม ความจองหองพองชนยกตนถือนตนกลับมากกว่าเดิม ทั้งที่ศึกษาพุทธศาสนามาหลายปีแล้ว, นี่เรียกว่ายังศึกษาพุทธศาสนายังไม่รู้พุทธศาสนา.

เดี๋ยวนี้เขาก็มีพุทธศาสนาในอินเดีย พุทธศาสนาในประเทศจีน พุทธศาสนาในประเทศทิเบต มองโกเลีย พุทธศาสนาในประเทศไทย ในประเทศลังกา ในประเทศพม่า ในประเทศเขมร; เป็นพุทธศาสนาไม่รู้วาก็สิบอย่างแล้ว แล้วก็ยังไม่ดับทุกข์ได้ เพราะว่ามันไม่ถูกหัวใจของพระพุทธศาสนา นั่นเอง.

พุทธศาสนาเป็นของธรรมชาติ เป็น สัจจะของธรรมชาติ ถูกนำไปสมมติ ไปปรับปรุง ไปปรุงแต่ง ไปยึดถือจนเป็นหลายสิบรูปแบบ จนไม่ดับทุกข์กันตรงไหนได้เลย. มันเป็นแต่เพียงว่า พุทธศาสนาที่สอนหรือคุยกันอยู่ ในอินเดีย ในจีน ในเมืองไทย ในลังกา ในพม่า; พุทธศาสนาที่

พูดกันอยู่ทีนั้น หรือมีพิธีตอกลงอยู่ทีนั้น ยังไม่ดับทุกข์ได้
เลย ยังจะเพิ่มความทุกข์ หรือความยุ่งยากลำบากหมดเปลือง
ให้เสียอีก.

เราลองคำนวณดู ว่าเรื่องราวของพระพุทธศาสนาที่
พิมพ์ พิมพ์ขึ้นเป็นเล่มหนังสือ ตั้งแต่พระบาลี อรรถกถา ฎีกา
เรื่องพิเศษ เรื่องต่าง ๆ ของแก่นันท์ก็ดี และที่ตักแต่งร้อยกรอง
กันขึ้นใหม่ที่หลัง โดยผู้มีวิชาความรู้ก็ดี มากมายเท่าไร? ผม
คิดว่ากระดาษทั้งหมดคงเป็นร้อยเป็นพันตันแล้ว เรื่องราวที่
พิมพ์เป็นกระดาษ เรื่องพุทธศาสนา. แล้วทำไมมันจึงไม่ดับ
ทุกข์ให้แก่โลก หรือให้แก่มนุษย์ได้, หัวใจมันอยู่ที่ตรง
ไหน? ข้อความที่พิมพ์ขึ้นที่เป็นกระดาษเป็นพันเป็นร้อยตัน
ข้อความหรือหัวใจมันอยู่ที่ตรงไหน หัวใจแท้ ๆ นิดเดียวมัน
อยู่ที่ตรงไหน?

อิทัปปัจจยตา หัวใจของพระพุทธศาสนา

ขอยืนยันว่า หัวใจของพระพุทธศาสนา มีอยู่ที่คำพูด
เพียงคำเดียว ว่าอิทัปปัจจยตา อิทัปปัจจยตา อิทัปปัจจยตา

ขอให้จดจำคำนี้ให้ไว้ก่อน, คำนี้เป็นคำที่ต้องเข้าใจ เข้าใจ
แล้ว ปฏิบัติให้ได้. โดยมากเราจะเรียกว่า ปฏิจจนุปบาท
ไม่เรียกว่าอิทัปปัจจยตา ที่จริงเป็นเรื่องเดียวกัน, ในพระ-
บาลีเรียกยาวเอามารวมกันเป็น อิทัปปัจจยตาปฏิจจนุปาโท
เรียกกันเต็มที่แล้วก็เรียกว่า อิทัปปัจจยตาปฏิจจนุปบาท
แต่หัวใจของเรื่องก็มีคำเดียว คืออิทัปปัจจยตา, ขอให้ทำความเข้าใจ
เรื่องนี้นั้นเป็นพิเศษ. ใจความของคำๆ นี้ก็มีแต่เพียงว่า
สิ่งทั้งปวงมีเหตุมีปัจจัย แล้วก็กันไปตามอำนาจของ
เหตุของปัจจัย ก็เมื่อมีปัจจัยแล้วก็ไปตามอำนาจของเหตุของ
ปัจจัย, นี่ความหมายของคำว่าอิทัปปัจจยตา.

เรื่องนี้จะแบ่งออกได้เป็นคำพูดเพียง ๔ ประโยค
ขอได้โปรดตั้งใจฟังให้ดี ให้เข้าใจแล้วจำไว้ให้แม่นยำ:

ประโยคที่หนึ่งว่า สิ่งทั้งปวงเกิดขึ้นและเป็นไป
ตามอำนาจของอิทัปปัจจยตา สิ่งทั้งปวงเกิดขึ้น แล้วก็ไป
ตามอำนาจของอิทัปปัจจยตา, ประโยคที่สองก็ว่า ถ้าทำผิด
หรือปฏิบัติผิดต่อกฎอิทัปปัจจยตา ความทุกข์ก็จะเกิดขึ้น,
ประโยคที่สามก็ว่า ถ้าปฏิบัติถูกต้องตามกฎอิทัปปัจจยตา จะ
ไม่มีความทุกข์, ประโยคที่สี่ว่า ถ้าควบคุมหรือเอาชนะกฎ

อิทัปปัจจยตาได้ก็จะมีพระนิพพาน คือหมดปัญหามหตความ
ทุกข์สิ้นเชิง.

ขอ้ออีกครั้งหนึ่งว่า ข้อที่ ๑. สิ่งทั้งปวงเกิดขึ้น
และเป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา.

ข้อที่ ๒. ถ้าปฏิบัติผิดต่อกฎอิทัปปัจจยตา
ความทุกข์จะเกิดขึ้น.

ข้อที่ ๓. ถ้าปฏิบัติถูกต้องตามกฎอิทัปปัจจยตา
ความทุกข์จะไม่มีหรือไม่เกิด.

และ ข้อที่ ๔ ถ้าเอาชนะกฎอิทัปปัจจยตาได้ ก็
จะมีพระนิพพาน คือหมดปัญหา มหตความทุกข์ มหต
เรื่องที่จะต้องประพตหรือกระทำทีเดียว.

สิ่งทั้งปวงเกิดขึ้นและเป็นไป

ตามกฎอิทัปปัจจยตา.

อธิบายพอเข้าใจได้ง่าย ๆ ว่า สิ่งทั้งปวงหมายถึง
ทุกสิ่ง ทุกสิ่งไม่ยกเว้นอะไร จะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต

จะมีปัจจัยหรือไม่ปัจจัย หรือที่เรียกภาษาวิทยาศาสตร์จิตวิทยาว่า phenomena ก็คือ noumenon ก็คือ หมดไม่ยกเว้นอะไร, นี่คือนี่คือ สิ่งทั้งปวงเกิดขึ้นมา และเป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา; จะเป็นวัตถุก็ดี จะเป็นการกระทำก็ดี เป็นผลของการกระทำก็ดี, เป็นเรื่องวัตถุก็ดี จิตใจก็ดี ทั้งหมด^๕ เรียกว่า มันเกิดจากกฎอิทัปปัจจยตา แล้วกำลังเป็นไป เป็นไปตามกฎของอิทัปปัจจยตา อย่างไม่มีที่สิ้นสุด.

แม้แต่ความคิดเรื่อง พระเป็นเจ้า ว่ามีพระเป็นเจ้า อย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งเป็นความคิด^๕ ความคิดอัน^๕ ก็เกิดขึ้นมาในจิตใจของมนุษย์ ตามกฎของอิทัปปัจจยตา ประทุแต่งให้เกิดความคิดอัน^{๕๕}ขึ้นมา, ถ้าถือว่าสิ่งที่มีที่พระเจ้าสร้างขึ้นมา ก็สร้างขึ้นมาโดยกฎอิทัปปัจจยตา เป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา หรือจะเกิดเองตามธรรมชาติ evolution ตามธรรมชาติ มันก็เป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา.

ดังนั้นจึงสรุปความว่า ทั้งปวง ทั้งหมด ทั้งสิ้น ทุกอย่าง เกิดจากอิทัปปัจจยตาและเป็นไปตามอิทัปปัจจยตา ซึ่งเป็นกฎของธรรมชาติ เป็น universal และเป็น absolute ที่สุด

universal ที่สุด absolute ที่สุด. ทุกๆ ปริมาณในจักรวาล
เกิดจากอิทัปปัจจยตา, เป็นไปตามกฏอิทัปปัจจยตา, นี่คือ
ความจริงของธรรมชาติข้อที่หนึ่งประโยคที่หนึ่ง ว่าทุกสิ่งเกิด
จาก และเป็นไปตามกฏอิทัปปัจจยตา.

พระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ ได้ตรัสรู้ ก็ตรัสรู้เรื่อง
อิทัปปัจจยตา; แต่เมื่อเอามาสอนประชาชน สอนเฉพาะ
สิ่งที่มีชีวิต เฉพาะสิ่งที่มีชีวิต เช่นมนุษย์มีชีวิต เปลี่ยนชื่อ
เรียกว่า ปฏิจสุมุปบาท เพราะคำว่าอิทัปปัจจยตามันหมายถึง
ถึงทุกสิ่ง ทุกสิ่งไม่ยกเว้นอะไร มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตอะไร,
แต่ถ้าเฉพาะคน เฉพาะสิ่งที่มีชีวิต มนุษย์ มนุษย์รู้จักสุขทุกข์
ได้ เปลี่ยนชื่อให้มันแคบเข้ามาสั้นเข้ามา เรียกว่าปฏิจ-
สุมุปบาท.

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ใดเห็นปฏิจสุมุปบาท ผู้นั้น
เห็นธรรม เห็นปฏิจสุมุปบาทเห็นธรรมะ ผู้ใดเห็นธรรมะ
ผู้นั้นเห็นฉัน. ฉะนั้น พระพุทธเจ้าที่แท้จริงที่จะช่วยได้
ก็คือความรู้เรื่องปฏิจสุมุปบาท ที่เรารู้แล้วกับทุกข์ได้
เรียกว่า ธรรมะ ธรรมะที่ดับทุกข์ได้ ก็คือความรู้เรื่อง
ปฏิจสุมุปบาท.

พระพุทธเจ้าพยายามเพื่อตรัสรู้ เพื่อตรัสรู้ปฏิจ-
 สมุปปาท โดยจุดตั้งต้นว่า ความทุกข์เกิดมาจากอะไร? แล้ว
 สิ่งนั้นเกิดมาจากอะไร? แล้วสิ่งนั้นเกิดมาจากอะไร? แล้ว
 สิ่งนั้นเกิดมาจากอะไร? จนกระทั่งพบต้นเงื่อนที่สรุปว่าเป็น
 อวิชชา ทั้งหมดนี้เรียกว่า ปฏิจจสมุปปาท. คืบที่ตรัสรู้
 มีการทบทวนเรื่องปฏิจจสมุปปาทตลอดทั้งคืบ, ตรัสรู้แล้ว
 มานั่งทบทวนอยู่พระองค์เดียวอีก ๗ วัน ๗ คืบ แล้วทรงคิดว่า
 เรื่องนี้ลึกนัก คงจะไม่มีใครเข้าใจ คิดว่าจะไม่สอนแล้ว แต่
 แล้วอาศัยกรุณาว่า ยังมีคนบางคนรู้ได้ จึงมาก็คสอน พยายาม
 สอน.

เมื่อพระพุทธเจ้าท่านจะกล่าว recite หรือเหมือนกับ
 ที่เราอยากจะร้องเพลง คนธรรมดาอยากจะร้องเพลง, พระ
 พุทธเจ้าก็สาธยายปฏิจจสมุปปาทอยู่ โดยพระองค์เดียว องค์
 เดียว คนเดียว องค์เดียว recite formula ของปฏิจจสมุปปาท;
 ข้อ^๕นี้มีความปรากฏชัดอยู่ในพระบาลี ไปตุได้. วันหนึ่งทรง
 คิดว่าไม่มีใคร อยู่องค์เดียว ก็ recite formula ของปฏิจ-
 สมุปปาท ทั้งเรื่องทางตา ทางหู ทางจมูก ฯลฯ เป็นปฏิจ-
 สมุปปาททั้งชุด แล้วเผอิญมีภิกษุองค์หนึ่งมาแอบฟังอยู่ข้าง

หลัง ; ท่านเหลียวไปเห็นเข้า อ้าว แกอยู่ที่นี่ เอาไป ๆ จง
เอาไป ปฏิคนฺหาตุ เอาไป, นี่เป็น อาทิพรหมจรรย์ starting
point of พรหมจรรย์ เอาไป ๆ เรื่องปฏิจจสมุปบาท.

นี่แหละ ขอให้พยายามมองเห็นโดยชัดเจนว่า เรื่อง
ปฏิจจสมุปบาทคือเรื่องหัวใจ หัวใจในความหมายไหนก็
ตามเถอะ หัวใจ หัวใจ หัวใจของพระพุทธศาสนา. มันมี
ความสำคัญตรงที่ว่า ทุกสิ่งๆ ไม่ยกเว้นอะไร เกิดขึ้น
และเป็นไปตามกฎของอิทัปปัจจยตาปฏิจจสมุปบาท,
นี่เป็นความจริงข้อที่หนึ่ง ที่เราจะต้องเข้าถึงให้จนได้ ศึกษา
ให้แตกฉานให้จนได้ คือเรื่องปฏิจจสมุปบาท ในฐานะเป็นที่
เกิด เป็นการควบคุมสิ่งทั้งปวงอยู่ตลอดเวลานิรันดร์.

ที่^๕ความจริงข้อที่สองก็คือว่า ถ้าปฏิบัติผิดต่อ
กฎปฏิจจสมุปบาทแล้ว ความทุกข์จะเกิดขึ้น คือ
เราผลอไม่มีสติในเมื่อกระทบกับอารมณ์ ตามกระทบรูป หู
กระทบเสียง จมูกกระทบกลิ่น, เมื่อกระทบอารมณ์เราผลอ
เราไม่มีสติ นี่เรียกว่า ทำผิดประพตติผิดต่อกฎปฏิจจสมุปบาท
ก็มีปฏิจจสมุปบาทที่จะให้เกิดทุกข์ เกิดขึ้นเป็นสายตลอด

สาย แล้วเราก็เป็นทุกข์ นี่เรียกว่าประพตติผิตต่อกฏปฏิจ-
สมุပ္บาทแล้วเกิดทุกข์.

การทำผิตกฏหมาย ผิตศีลธรรม ผิตขนบธรรมเนียม
ประเพณี ผิตศาสนา ผิตๆทุกอย่าง รวมอยู่ในคำว่าทำผิต
ต่อกฏปฏิจสมุပ္บาท แล้วก็เกิดทุกข์; การทำผิตทำชั่ว
ทั้งหลายอย่างไร ทำทั้งหลายก็รู้ได้แล้ว มันมีมูลมาจากไม่มี
สติขาดสติ แล้วก็ทำผิตต่อกฏของปฏิจสมุပ္บาท กลายเป็น
ความชั่ว นรกเป็นผลของการทำผิตต่อกฏปฏิจสมุပ္บาท.

ที่นี้ความจริงข้อที่สาม ถ้าทำถูกต้องต่อกฏปฏิจ-
สมุပ္บาท จะไม่มีความทุกข์เกิดขึ้นได้เลย. เมื่อตา
เห็นรูป หูฟังเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้รส กายสัมผัสทางกาย
สัมผัส จิตคิดนี้ มีสติเพียงพอ มีสติถูกต้อง นำมาซึ่งปัญญา
ถูกต้อง เป็นสัมปชัญญะ แล้วก็จะไม่เกิดการปรุงแต่งในทาง
จิตที่ผิตๆ แล้วมันก็ไม่เกิดกิเลส แล้วมันก็ไม่เกิดความทุกข์
ใดๆ เรียกว่า ปฏิบัติถูกต้องต่อกฏปฏิจสมุပ္บาทแล้ว ความ
ทุกข์เกิดขึ้นไม่ได้.

การปฏิบัติถูกต้อง ตามกฏหมาย ตามศีลธรรม ตาม
ขนบธรรมเนียมประเพณี การให้ทาน การรักษาศีล การ

กระทำทุกอย่าง กระทั่งทำสมาธิ ปัญญา ทั้งหมดนั้นเป็นการ
กระทำที่ถูกต้องตามกฎของปฏิจจสมุปบาท แล้วความทุกข์
ก็ไม่อาจจะเกิดขึ้นมา.

ที่นี้ข้อสุดท้ายที่ว่า เราควบคุมกระแสแห่ง
ปฏิจจสมุปบาทได้ หรือว่าชนะ ชนะปฏิจจสมุปบาท,
พูดกันอย่างนี้ฟังง่ายกว่า คือไม่อาจจะเกิดกระแสแห่งปฏิจจ-
สมุปบาทฝ่ายผิดขึ้นในจิตใจ; มันก็หมายถึงมีสติ สติสมบุรณ์
อยู่ตลอดเวลา ไม่อาจจะเกิดกระแสปฏิจจสมุปบาทใด ๆ ขึ้น
มาได้ ไม่เกิดอิทัปปัจจยาใด ๆ ขึ้นมาได้. นี่ชีวิตก็ว่าง
กว้างจากการปรุงแต่ง ว่างจากสังขารการปรุงแต่ง ก็เลยเป็น
พระนิพพานเพราะไม่มีการปรุงแต่ง ดับสังขารทั้งหลายทั้ง
ปวงเสียได้ ดับการปรุงแต่งทั้งหลายทั้งปวงเสียได้ ก็
เป็นพระนิพพาน คือความที่ดับทุกข์เด็ดขาดสิ้นเชิง มี
พระนิพพาน.

ขอให้ศึกษาธรรมะหรือความจริงของธรรมชาติ ใน
๔ ความหมายนี้ เป็นหัวใจ หัวใจของพระพุทธศาสนา ไม่
ต้องอ่านหนังสือเป็นตุ ๆ เป็นตัน ๆ. ไม่ต้องไปศึกษาที่อินเดีย

ไม่ต้องไปศึกษาที่ธิเบต ที่เมืองจีน ที่ประเทศไทย ที่เขมร ที่
 ไนน์ไม่ต้องไป; ศึกษาให้รู้จักความจริง ๔ ความหมายของ
 ปฏิจอสุมุบาทแล้ว ก็เข้าถึงพระพุทธศาสนา ที่เป็นขั้นหัวใจ
 โดยสมบูรณ์. จะมีพุทธศาสนาก็นิกาย ก็ sub นิกาย ก็ลัทธิก็
 ตาม ถ้าไม่สอน ๔ เรื่องนี้ก็ไม่ใช่พุทธศาสนา; เราจึงบอก
 มิตรสหายเพื่อนมนุษย์ของเรา ให้สนใจในความจริง กฎความ
 จริงของธรรมชาติ ๔ ประการนี้ ซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธ-
 ศาสนาเถิก จะเป็นการช่วย ให้เขาเข้าถึงหัวใจของพระพุทธ-
 ศาสนาได้ทันเวลา.

กฎที่ควบคุมสากลจักรวาล

ความจริงทั้ง ๔ ข้อ^๕ เป็นกฎของธรรมชาติ ขอ
 ยืนยันคำว่า กฎของธรรมชาติ, ถ้าทำให้เป็นบุคคล personi-
 fication ก็เป็นพระเจ้าแหละ ถ้าพูดอย่างตรงๆ ไม่ทำให้เป็น
 บุคคล ก็เป็นกฎของธรรมชาติ ซึ่งครอบงำทุก ๆ สิ่งในสากล
 จักรวาล universal เต็มที่ absolute เต็มที่. ขอให้มองเห็น
 ข้อ^๕ ๖. ข้อ^๕ ๗. ขอนว่ากฎเป็นกฎของธรรมชาติที่ universal และ absolute
 เต็มที่.

ถือว่าเป็น **universal** มันหมายความว่า ควบคุมชีวิตทุกชนิด ชีวิตทุกชนิด ชีวิตอย่างเหวตา ชีวิตอย่างคน ชีวิตอย่างสัตว์เคี้ยวจวน ชีวิตอย่างต้นไม้ เป็นลำดับทุกลำดับนี้ ถูกควบคุมอยู่ด้วยกฎ ๆ นี้. เมื่อควบคุมทุกชีวิตมันก็แปลว่า ควบคุมทุกชาติพันธุ์ของมนุษย์ ทุก race จะเป็น Caucasian จะเป็น Mongolian จะเป็น Negroid เป็น Australoid เป็นอะไรก็ตาม ทุก ๆ race ของมนุษย์ ตกอยู่ภายใต้กฎอันนี้.

ดังนั้นไม่ต้องพูดว่า ท่านเป็นคนชาติไหน ภาษาอะไร ศาสนาอะไร ถิ่นลัทธิอะไร มาก่อนแต่เดิม ไม่ต้องพูดถึง เพราะว่ากฎธรรมชาติอันนี้ครอบงำท่านอยู่โดยสมบูรณ์แล้ว. ท่านต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎอันนี้ คือกฎอิทัปปัจจยตา โดยไม่ต้องคำนึงถึง race หรือชาติพันธุ์ จะเป็นมนุษย์ race ไหนก็ตาม ต้องถูกควบคุมอยู่ด้วยกฎอันนี้ จะเป็นทุกข์เพราะทำผิดกฎอันนี้ จะไม่มีทุกข์เพราะกฎอันนี้. ฉะนั้นขอให้ไม่ต้องมีการแบ่งแยกว่าเป็นใคร ศาสนาอะไร, ศาสนาอะไรก็ได้ แต่จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์อันนี้.

ยกตัวอย่างให้เด็ก ๆ ก็ฟังได้ด้วยว่า มนุษย์ทุกชาติพันธุ์ มีสิทธิที่จะเป็นโรคเหมือนกัน จะกินยาขนานเดียวกัน, อย่างสมมติว่าจะเป็นโรคเอชส์^๕ ก็มีสิทธิที่จะเป็นกันทุก race ถ้ามียาแก้ไขก็ใช้ได้กันทุก race มนุษย์ในโลกทุก race จะใช้ยาแก้โรคร่วมกันได้ เหมือนกับที่เราเห็นอยู่เดี๋ยวนี้ว่า ยาอะไรที่ขนานหนึ่งออกมา ก็ใช้กันทั้งโลก ทุก ace ของมนุษย์.

ธรรมชาติเป็นเช่นนั้น ต้องใช้ทุก race ของมนุษย์ ไม่เฉพาะแต่มนุษย์ ต่อให้เป็นเทวดา, เทวดาชนิดไหน ชนิดกามาจร หรือชนิดพรหม ชนิดพรหมโลก ก็เป็นโรคชนิด^๕นี้ คือ โรคความทุกข์นี้เหมือนกัน แล้วก็ต้องแก้โดยวิธีเดียวกัน ทั้งเทวดาและทั้งมนุษย์ กระทั่งสัตว์เคราะห์จានใช้กฎเกณฑ์เดียวกัน คือกฎอุทูปัจจยดา.

มองให้ต่ำลงไปถึงสัตว์เคราะห์จาน วัวก็ดี ม้าก็ดี วัวหรือม้าหรือสัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ ที่มันเกิดที่อเมริกา เกิดที่ยุโรป เกิดที่อาฟริกา เกิดที่เอเชีย ออสเตรเลีย ทุกๆ ตัวมันมีสิทธิที่จะเป็นโรคเดียวกันเหมือนกัน, แล้วก็มีสิทธิที่จะใช้ยาอย่างเดียวกัน แก้โรคหายได้เหมือนกัน; นี่มันเป็น

universal แม้แต่ว่าสัตว์ไตรภพ มันก็มีอะไรๆ ที่เป็นของ
ร่วมกันอย่างนี้. แล้วเรามนุษย์ก็ยิ่งไปกว่านั้น เพราะมัน
สัมพันธ์กัน ถึงกัน ติดต่อกัน บอกกัน สอนกัน มันก็จึงมี
ความเป็นโรคเหมือนกัน มีความที่จะหายโรคเหมือนกัน มี
สิ่งที่ต้องเรียนต้องรู้ และต้องปฏิบัติเหมือนกัน, ขอให้บอก
เพื่อนมนุษย์ของเราอย่างนี้.

สรุปความว่า ขอให้ศึกษาธรรมะที่แท้จริง และสำคัญ
ที่สุดอย่างยิ่งนี้ ๔ ความหมายนี้ จากตัวชีวิตโดยตรง มองไป
ที่ชีวิตโดยตรง, ศึกษาจากชีวิตโดยตรง แม้ว่าจะอ่านหนังสือ
จะศึกษาจากหนังสือ ก็ศึกษาเพื่อจะศึกษาชีวิตโดยตรงทั้งนั้น
แหละ; จะศึกษาพระไตรปิฎกทั้งหมด ก็ยังไม่รู้ธรรมะ ต้อง
ไปศึกษาชีวิตโดยตรง ให้ถูกต้องตามวิธีที่กล่าวไว้ แล้วก็รู้
ธรรมะ แล้วก็ดับทุกข์ได้.

ขอให้ศึกษาธรรมะที่จะดับทุกข์ได้นี้ จากตัวชีวิตโดย
ตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ๖ อย่างนี้
เคลื่อนไหวหรือทำหน้าที่ มันเป็นเวลาที่ดีที่สุด ที่จะศึกษา
ธรรมะที่กล่าวแล้ว. เครื่องมือสำคัญก็คือสติ เราจะพุกกัน

คราวอื่น แต่ว่าใจความสำคัญมันมีอยู่ ๔ ข้อ ว่าทุกสิ่งอยู่ภายใต้กฎอิทัปปัจจยตา ทำผิดต่อกฎอิทัปปัจจยตาจะเป็นทุกข์ ทำถูกต้องกฎอิทัปปัจจยตาจะไม่มีทุกข์ ความคุมกฎอิทัปปัจจยตาได้จะมีนิพพาน. ขอให้เน้นที่ความหมาย ๔ ประการนี้ เป็นหลักสำคัญ จะประสบผลที่เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาตัวแท้ได้ ในเวลาอันไม่นาน.

ขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ใดเห็นปฏิจสุมุปปาท ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นฉัน; ฉะนั้นขอให้เห็นปฏิจสุมุปปาทใน ๔ ความหมายดังกล่าวแล้ว จะเห็นพระพุทธเจ้า มีพระพุทธเจ้าอยู่กับตน แล้วก็หมดปัญหาโดยประการทั้งปวง.

ผมหมดแรงจะพูดแล้ว ก็ขอหยุดการคุย การสนทนา เคี้ยว
นี้ไม่มีลมจะพูดแล้ว.

ขอบพระคุณท่านทั้งหลาย ที่มาทำให้ผมได้เป็นประโยชน์
ขึ้นมา ขอบพระคุณท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายไม่ต้องขอบพระคุณผม.

อิทัปปัจจยตาในฐานะ หัวใจแห่งพระพุทธศาสนา (ต่อ)

ขอให้เราได้คุยเรื่องอิทัปปัจจยตา ต่อจากวันที่
แล้วมา, หลักพระพุทธศาสนามีความสำคัญอยู่ข้อหนึ่ง คือข้อ
ที่ว่า ยถาภูตัม สมมุปปญฺเญยาย ปสฺสติ เห็นสิ่งทั้งหลายทั้งปวง
ด้วยปัญญาอันชอบตามที่เป็นอย่างจริง เห็นสิ่งทั้งหลายทั้งปวง
ด้วยปัญญาอันชอบตามที่เป็นอย่างจริง; เมื่อเห็นตามที่เป็นอย่างจริง
ก็คือ เห็นอิทัปปัจจยตา นั่นเอง สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเกิดขึ้น
และเป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา อยู่ตลอดเวลา, นี่คือตามที่

ธรรมบรรยายเป็นการภายในแก่อาจารย์สุเมโธ และคณะสงฆ์
วัดบ้านนาชาติ ครั้งที่ ๒ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๔

เป็นจริง. เราเห็น ึ่งทั้งปวงด้วยปัญญาอันชอบตามที่เป็
จริง ว่ามันเป็นอิทัปปัจจยตา คืออาศัยสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วเกิดขึ้น
อาศัยปัจจัยสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วเกิดขึ้น อาศัยปัจจัยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
แล้วเกิดขึ้น ตลอดไปไม่มีที่สิ้นสุด.

ได้กล่าวแล้วว่า อิทัปปัจจยตามีอยู่ ๒ ส่วน คือ
อิทัปปัจจยตาของทั้งหมด ทั้งจักรวาล แล้วก็ อิทัปปัจจยตา
ของสิ่งที่มีชีวิต เรียกใหม่ว่า ปฏิจอสमुบาท มันมีอยู่ ๒
อิทัปปัจจยตา.

สำหรับสิ่งที่มีชีวิตโดยเฉพาะมีปัญา คือมันรู้สึก
เป็นสุขเป็นทุกข์ ความรู้สึกที่เป็นทุกข์มันเป็นปัญา มันทน
อยู่ไม่ได้ มันต้องแก้ไข เพราะฉะนั้นอิทัปปัจจยตา สำหรับ
สิ่งที่มีชีวิตรู้สึกเป็นทุกข์ได้^๕ จึงจำเป็นก่อน สำหรับพวกเรา.
แต่ถึงอย่างนั้น เราก็ควรจะรู้จักอิทัปปัจจยตาทั้งหมด คือของ
ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต รู้ทั้งหมดเป็นการดี; ^{๕๕}ทั้งนี้
เพราะมันเป็นสิ่งที่เนื่องกัน คืออิทัปปัจจยตาของสิ่งที่ไม่มีชีวิต
มันเนื่องมาถึงสิ่งที่มีชีวิต ทำให้เกิดอิทัปปัจจยตาของสิ่งที่มี
ชีวิต แล้วเป็นปัญา แล้วเป็นความทุกข์; ดังนั้นเรารู้จัก
อิทัปปัจจยตาเสียทั้งหมด ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต.

อิทัปปัจจยตาทำให้จักรวาลเกิดและเป็นไป.

ทั้งนั้น เราก็คงค้นมาจาก อิทัปปัจจยตาของสากลจักรวาลมาแต่ตั้งแต่เดิม สากลจักรวาลตั้งขึ้นมาจากอิทัปปัจจยตา เป็นมาตามอิทัปปัจจยตา ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาเป็นอิทัปปัจจยตาของสากลจักรวาล. มีอะไรอันหนึ่งซึ่งเราไม่รู้จักและไม่ได้เรียกชื่อ เป็นอิทัปปัจจยตาของสากลจักรวาลนี้เรียกตามความหมายของมัน ; ก็เป็นเหตุให้เกิดจักรวาลแล้วเป็นเหตุให้เกิดดวงอาทิตย์ เป็นเหตุให้เกิดดาว ดวงดาวทั้งหลาย, ดวงอาทิตย์เป็นเหตุให้เกิดโลก, โลกก็เป็นเหตุให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ในโลก กระทั่งเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ เป็นต้นไม้ เป็นทุกอย่างที่มีอยู่ในโลก.

มันเป็นอิทัปปัจจยตามาตามลำดับ นับตั้งแต่สิ่งทั้งต้นซึ่งเราไม่รู้ เรียกว่าสิ่งที่เรายังไม่รู้ก็แล้วกัน อวิชชาหรืออะไรทำนองนั้น แล้วก็มีอิทัปปัจจยตามาตามลำดับ มาตามลำดับ จนเกิดจักรวาล, แล้วเกิดดวงดาวทั้งหลาย มีดวงอาทิตย์ มีดาว มีดวงอาทิตย์อีกมากมาย แล้วมีดวงดาวชนิดที่เป็นโลก แล้วเป็นโลกอีกมากมาย, เป็นโลกแล้วก็เกิดเป็น

เป็นจริง. เราเห็น ings ปวงด้วยปัญญาอันชอบตามที่เป็
จริง ว่ามันเป็นอิทัปปัจจยา คืออาศัยสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วเกิดขึ้น
อาศัยปัจจัยสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วเกิดขึ้น อาศัยปัจจัยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
แล้วเกิดขึ้น ตลอดไปไม่มีที่สิ้นสุด.

ได้กล่าวแล้วว่า อิทัปปัจจยามีอยู่ ๒ ส่วน คือ
อิทัปปัจจยตาของทั้งหมด ทั้งจักรวาล แล้วก็อิทัปปัจจยตา
ของสิ่งที่มีชีวิต เรียกใหม่ว่า ปฏิjosมุปบาท มันมีอยู่ ๒
อิทัปปัจจยตา.

สำหรับสิ่งที่มีชีวิตโดยเฉพาะมีปัญา คือมันรู้สึก
เป็นสุขเป็นทุกข์ ความรู้สึกที่เป็นทุกข์มันเป็นปัญา มนทน
อยู่ไม่ได้ มันต้องแก้ไข เพราะฉะนั้นอิทัปปัจจยตา สำหรับ
สิ่งที่มีชีวิตรู้สึกเป็นทุกข์ได้ จึงจำเป็นก่อน สำหรับพวกเรา.
แต่ถึงอย่างนั้น เราก็ควรจะรู้จักอิทัปปัจจยตาทั้งหมด คือของ
ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต รู้ทั้งหมดเป็นการดี; ทั้งนี้
เพราะมันเป็นสิ่งที่เนื่องกัน คืออิทัปปัจจยตาของสิ่งที่ไม่มีชีวิต
มันเนื่องมาถึงสิ่งที่มีชีวิต ทำให้เกิดอิทัปปัจจยตาของสิ่งที่มี
ชีวิต แล้วเป็นปัญา แล้วเป็นความทุกข์; ดังนั้นเรารู้จัก
อิทัปปัจจยตาเสียทั้งหมด ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต.

อิทัปปัจจยตาทำให้จักรวาลเกิดและเป็นไป.

ทั้งนั้น เราก็ตกต้นมาจาก อิทัปปัจจยตาของสากลจักรวาลมาแต่ตั้งแต่เดิม สากลจักรวาลตั้งขึ้นมาจากอิทัปปัจจยตา เป็นไปตามอิทัปปัจจยตา ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาเป็นอิทัปปัจจยตาของสากลจักรวาล. มีอะไรอันหนึ่งซึ่งเราไม่รู้จักและไม่ได้เรียกชื่อ เป็นอิทัปปัจจยตาของสากลจักรวาลนี้เรียกตามความหมายของมัน; ก็เป็นเหตุให้เกิดจักรวาลแล้วเป็นเหตุให้เกิดดวงอาทิตย์ เป็นเหตุให้เกิดดาว ดวงดาวทั้งหลาย, ดวงอาทิตย์เป็นเหตุให้เกิดโลก, โลกก็เป็นเหตุให้เกิดสิ่งต่างๆ ในโลก กระทั่งเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ เป็นต้นไม้ เป็นทุกอย่างที่มีอยู่ในโลก.

มันเป็นอิทัปปัจจยตามาตามลำดับ นับตั้งแต่สิ่งทั้งต้นซึ่งเราไม่รู้ เรียกว่าสิ่งที่เรายังไม่รู้ก็แล้วกัน อวิชชาหรืออะไรทำนองนั้น แล้วก็มีอิทัปปัจจยตามาตามลำดับ มาตามลำดับ จนเกิดจักรวาล, แล้วเกิดดวงดาวทั้งหลาย มีดวงอาทิตย์ มีดาว มีดวงอาทิตย์อีกมากมาย แล้วมีดวงดาวชนิดที่เป็นโลก แล้วเป็นโลกอีกมากมาย, เป็นโลกแล้วก็เกิดเป็น

คน เป็นสัตว์ เป็นต้นไม้ จนกระทั่งมาเป็นเราที่นั่งอยู่ที่นี้. นี่ ตั้งต้นอิทัปปัจจยตามาจากจุดเดิมแท้ ๆ ของสากลจักรวาล ไม่มีชีวิต แล้วก็เนื่องมาจนถึงสิ่งที่มีชีวิต มองให้เห็นเป็นสายมาตามลำดับ.

ทุกสิ่งเป็นปรากฏการณ์ของอิทัปปัจจยตา ไม่มีอะไรแปลก

เมื่อเป็นดังนี้ ก็ไม่มีอะไรแปลก, ขอให้ช่วยจำกันว่าไม่มีอะไรแปลก ไม่มีอะไรแปลก ดวงอาทิตย์ก็ปรากฏการณ์ของอิทัปปัจจยตา ดวงดาวทั้งหลายก็ปรากฏการณ์ของอิทัปปัจจยตา บริวารของดวงดาว ของดวงอาทิตย์ เช่น โลกเป็นต้น ก็อิทัปปัจจยตา, ทุกอย่างในโลก ในโลกทั้งภายนอก ทั้งภายใน ทั้งที่มองเห็น ทั้งที่มองไม่เห็นก็อิทัปปัจจยตา เลยไม่มีอะไรแปลก; ช่วยจำคำนี้ไว้ว่า ถ้าเห็นอิทัปปัจจยตาแล้ว จะไม่มีอะไรเป็นของแปลก.

ท่านจงใคร่ครวญดูให้ดี ๆ ให้เห็นชัดว่า ของแปลก นั้นคือของที่ยังไม่เคยเห็น ยังไม่รู้จัก ยังไม่เคยเห็น มันจึงเป็น

ของแปลก ถ้าเคยเห็นเสียแล้ว มันก็เป็นของธรรมดา ก็
ไม่แปลก. อย่างดวงอาทิตย์ ถ้าเราเห็นด้วยอิทัปปัจจยา
เห็นโดยปัญญาโดยอิทัปปัจจยา ก็ไม่เป็นของแปลกอะไร ;
อย่างทีนักวิทยาศาสตร์ว่าแปลกเหลือประมาณ แปลกอย่างนั้น
อย่างนี้ ดูกันตลอดปีก็ไม่สิ้นสุด เห็นอิทัปปัจจยา เหตุปัจจัย
ที่ทำให้เกิดขึ้นมา และเปลี่ยนแปลงมา เปลี่ยนแปลงมา
เปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ ดวงอาทิตย์ก็ไม่ใช่ของแปลก,
ดวงดาวทั้งหลาย โลกทั้งหลาย ก็โลก ก็ร้อย ก็หมื่น ก็พันโลก
ก็ไม่ใช่ของแปลก ถ้ามองเห็นอิทัปปัจจยาของสิ่งเหล่านั้น.

ถ้านักวิทยาศาสตร์เห็นอิทัปปัจจยา ของสสารและ
พลังงานโดยถูกต้องครบถ้วนสิ้นเชิง ก็จะไม่มียะไรเป็นของ
แปลก คำว่าแปลกจะไม่มีพูดในโลกอีกต่อไป, อิทัปปัจจยา
ทำหน้าที่เรื่อย แล้วก็เกิดขึ้นมาใหม่เรื่อย ใหม่เรื่อย ถ้า
ไม่เคยเห็นก็เห็นเป็นของแปลก ถ้าเคยเห็น หรือเห็นทั้งหมด
เห็นอยู่ตลอดไป ก็ไม่มีอะไรแปลก ในจักรวาลนี้ไม่มี
อะไรแปลก.

ดูในโลกนี้กันดีกว่า มันใกล้ก็มันง่ายดี, ในโลกเรา
ไม่มีอะไรแปลก มีแผ่นดิน มีต้นไม้ มีสัตว์ มีคน มีอะไร

ทุกอย่างกำลังเป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา ในลักษณะที่เรียกว่า ปรุ้งแต่ง ปรุ้งแต่ง, สังขาระ สังขาร แปลว่าปรุ้งแต่ง ปรุ้งแต่งอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่เคยเห็นก็เป็นของแปลก ถ้าเห็นอิทัปปัจจยตาแล้วไม่มีอะไรแปลก จะไม่มีอะไรแปลก.

ความโง่ต่ออิทัปปัจจยตา ทำให้หลงใน

รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส

เรารู้สึกกันว่า ดอกไม้สวยงามแปลก ดอกไม้แปลกประหลาดมีต่าง ๆ ชนิด แล้วก็สวยงาม, นี่เพราะเราโง่ โง่ที่สุด โง่เรื่องอิทัปปัจจยตา. ถ้าเห็นว่ามันมีการปรุ้งแต่งของอิทัปปัจจยตา มันก็ปรุ้งแต่งออกไป ปรุ้งแต่งออกไปของใหม่มันก็เกิดขึ้น ถ้าไม่เคยเห็นก็เป็นของแปลก ถ้าเคยเห็นแล้วก็ไม่ใช่ของแปลก; แต่ที่มันโง่ตรงที่ไม่เคยเห็น มันสะดุดเข้าเป็นครั้งแรกก็เป็นของแปลก. นี่ ของสวยงาม เช่น ดอกไม้ ในโลกนี้เป็นต้น ไม่มีความจริงแห่งความสวยงาม มีแต่ความเปลี่ยนแปลงแห่งอิทัปปัจจยตา.

คนตรือนไฟเราะ ถือกันว่าไฟเราะ ถือกันว่าเลิศ
ถือกันว่าประเสริฐ แล้วก็แพงมาก, น้ำมันงาต่ออิทัปปัจจยทา
มันจึงเกิดความรู้สึกว่าไฟเราะครอบงำ ครอบงำแล้วก็เสียเวลา
กันมาก ยอมเสียสละกันมาก รักษาไว้มีไว้ เพื่อหลอกให้รู้สึก
ว่าไฟเราะ ๆ ไฟเราะ นี่ความงาต่ออิทัปปัจจยทา. เห็นอิทัป-
ปัจจยทาแล้ว ก็จะไม่มีความที่เรียกว่า ไฟเราะหรือไม่
ไฟเราะ จะไม่มีทั้งไฟเราะและไม่ไฟเราะ จะมีแต่เสียงที่เป็น
ไปตามกฎเกณฑ์ของมันเท่านั้น.

มันมีความลับ ที่ผมอยากจะพูดให้เป็นที่รู้จักกันไว้
มันมีความลับคือเราต้องเป็นคนงา ยอมเป็นคนงา ยอม
เป็นคนงา ตามที่เขาจัดไว้ให้เรางา คือเขาบัญญัติโน้ตของเสียง
อย่างนั้น ๆ ว่าไฟเราะ, แล้วประคิษฐ์อย่างนั้นอย่างนั้นว่าไฟเราะ
แล้วประคิษฐ์อย่างนั้นอย่างนั้นว่าไฟเราะ. เราต้องยอมงา
ตามนั้น เราต้องยอมงาตามที่นักดนตรีบัญญัติไว้ ว่าอย่าง
นั้นไฟเราะ อย่างนั้นไฟเราะ; ถ้าเราไม่ยอมงาตามนั้น ก็ไม่มี
ความไฟเราะ เราต้องยอมงาตามนั้นทุกอย่าง แต่ต้นจนปลาย
จึงจะมีความไฟเราะแห่งดนตรี.

ภาพเขียน, ภาพเขียนภาพหนึ่งราคาหลายสิบล้านบาท
มีคนซื้อ เพราะมีความลึกซึ้งตามที่นิยมกัน ตามที่บัญญัติว่า
มันงามที่สุด, เราต้องยอมไ้ตามนั้น มันจึงจะงามที่สุด มัน
จึงจะรู้สึกว่างามหรือแพงที่สุด; แต่ถ้าเราไม่ยอมไ้ตามนั้น
ให้เปล่า ๆ ก็ไม่เอา ไม่เอามาแขวนให้รัก, เราต้องยอมไ้ตาม
นั้น ภาพเขียนนั้นมันจึงจะมีความหมาย มีความสำคัญจน
ยอมซื้อเป็นล้าน ๆ บาท. นี่ความไ้ต่ออิทัปปัจจยตา ที่ปรุ
งแต่งให้เกิดความรู้สึกไปได้ตามที่มันหลอกให้ไ้, นี่สิ่งที่มีอยู่
จริง ขอให้รู้จักอิทัปปัจจยตาในลักษณะนี้.

ความหอม ของเครื่องหอม, ความอร่อย ของ
อาหาร หรืออะไร ๆ ก็ตามเถอะ ที่ถือกันว่ามีรสอร่อย สูง งาม
สูง อะไรสูงนี้ มันเพราะไม่รู้จักเรื่องของอิทัปปัจจยตา ที่ปรุ
งออกไปอย่างนั้น ก็ให้เกิดปฏิกิริยาเพิ่มขึ้นไปอย่างนั้น, ปรุ
งออกไปอย่างนั้น ก็มีปฏิกิริยาเพิ่มออกไปอย่างนั้น. นี่เป็นเหตุ
ให้คนเราหลงในเรื่องของรูปทางตา เสียงทางหู กลิ่นทางจมูก
รสทางลิ้น สัมผัสผิวหนังทางผิวกาย เพราะไ้ต่อเรื่องของอิทั
ปปัจจยตา.

ความเปลี่ยนแปลงตามกฎหมายของอิทัปปัจจยตาเหล่านี้
 ไม่มีผลต่อสุนัข อย่างสุนัขตัวนี้ ไม่มีผลที่อิทธิพลของอิทัป-
 ปัจจยตาที่เปลี่ยนแปลงหลอกหลวงนั้นจะครอบงำได้ มันก็
 เล่นอนสบาย มันไม่มีปัญหาอย่างคน. นี่ลองกិតูเถอะว่า
 เป็นคนกับเป็นหมาเนี่ย ไหนจะดีกว่ากัน อันไหนจะเป็นบุญ
 เป็นบาปมากกว่ากัน อันไหนจะถูกหลอกหลวงโดยกฎอิทัป-
 ปัจจยตามากกว่ากัน? ปัญหาต่างๆ ทั้ง question ทั้ง problem
 ปัญหาต่างๆนี้ เกิดแก่คนนับไม่ไหว หมิ่นแสนโกฏิล้าน
 โกฏิๆๆ นับไม่ไหว ปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ไม่เกิดแก่สุนัข
 เลย เพราะมันไม่ถูกหลอกหลวงด้วยความเปลี่ยนแปลงของ
 อิทัปปัจจยตา.

ปัญหาที่เกิดมาจากการไม่รู้จักอิทัปปัจจยตา

อิทัปปัจจยตาสายหนึ่งเป็นไปในทางบวก เป็นไปใน
 ทางบวก ทาง positive ทำให้คนเห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัวจน
 รักกันไม่ได้ มนุษย์กับมนุษย์รักกันไม่ได้ เพราะความเห็น
 แก่ตัว. ปัญหาในโลกทั้งโลกนี้มีเรื่องเห็นแก่ตัว มีสงคราม

โดยตรงและโดยอ้อมไม่มีที่สิ้นสุด เพราะถูกหลอกโดย
กฎอภิปัจจยาฝ่ายบวก ที่ทำให้เห็นแก่ตัว,

อภิปัจจยาฝ่ายลบหรือ negative มันก็ให้ผลตรง
กันข้าม ทำให้ลำบาก ยุ่งยาก เตือนร้อน เป็นทุกข์ เพราะกิเลส
ประเภทที่ไม่ต้องการ ทำให้เกิดความทุกข์ ทำให้เกิดความ
เครียด ทำให้เกิด disorder จนเป็นบ้าไปเลย จนเป็นบ้ากัน
ไปเลย เพราะฝ่ายที่มันเป็นลบ. ไม่รู้เท่าทันอภิปัจจยา มัน
ก็มีผลเป็นความทุกข์ เป็นปัญหาทางฝ่ายบวกและฝ่ายลบ ถ้ารู้
เท่าทันอภิปัจจยา ปัญหาเหล่านี้ ไม่มีเลย.

ความไม่รู้เท่าทันต่ออภิปัจจยานี้ ทำให้ไม่รู้จักสิ่ง
ทั้งหลายทั้งปวงตามที่เป็นจริง แล้วก็หลงใหลในสิ่งที่แปลก
ที่ใหม่ ที่เรียกว่าแปลก. ข้อนี้ทำให้เกิดปัญหาที่เป็นส่วน
เกิน เกิน เราจะกินเกินจำเป็น เราจะนุ่งห่มเกินจำเป็น เรา
จะมีอะไร ๆ เกินจำเป็น เกินไปหมด เกินทุกอย่าง เพราะว่ามัน
แปลกไม่มีที่สิ้นสุด มันแปลกออกไปตามกฎอภิปัจจยาไม่มี
ที่สิ้นสุด แล้วความเกิน เกิน เกินก็เกิดขึ้น จนเป็นว่ามนุษย์
เราเตี้ยวน้อยอยู่ด้วยความเกิน, แล้วความเกินทุกอย่างเป็นต้น

เหตุแห่งปัญหา หรือวิกฤตการณ์ทั้งนั้น ไม่ใช่สันติภาพ นี่ความ
โง่ต่ออิทัปปัจจยา ทำลายสันติภาพหมดไปจากโลก.

ถ้าเราไม่หลงต่อส่วนเกิน เราก็จะเป็นอยู่ มีอยู่ เป็น
อยู่อย่างพอดี พอดีตามหลักของธรรมชาติ เป็นอยู่อย่างถูกต้อง
พอดี เป็นมัชฌิมาปฏิปทา เป็นอริยมรรคมีองค์แปด
พอดี พอดี ไม่มีส่วนเกิน ปัญหาก็ไม่เกิด. นี่เพราะว่าโง่ต่อ
อิทัปปัจจยา มันจึงเป็นไปในทางเกิน ทางเกิน positive
ก็เกิน negative ก็เกิน เกินกันไปทั้งนั้นแหละ, นี่คือปัญหา
เกิดมาจากการที่ไม่รู้จักความจริงของอิทัปปัจจยา.

๔ ๕๔ ๔ ๕๔ ๔ เพราะสงนม สงนจม

ดังนั้น ขอให้เราศึกษาและรู้จักอิทัปปัจจยาในฐานะ
ที่เป็น กฎของธรรมชาติ มาตั้งแต่แรกเริ่ม เท่าที่เรารู้จักได้
เท่าที่เรารู้จักได้ก็พอ ว่า มันมีอะไรที่ทำให้เกิดจักรวาลขึ้น
มา เกิดดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ เกิดโลกขึ้นมาตามลำดับๆ
ตามลำดับ. นี่ เห็นอิทัปปัจจยาส่วนใหญ่ ส่วนกว้าง ส่วน
มหาศาลกันเสียก่อน; แล้วก็รู้ละเอียดลงไปถึงว่า เพราะมีสิ่ง
ใดสิ่งหนึ่งอยู่ ก็มีอิทธิพลให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้น.

เช่นมีดวงอาทิตย์ มันก็มีความร้อนจากดวงอาทิตย์
ส่องลงมายังโลก ; เพราะมันมีดวงอาทิตย์ จึงมีแสงอาทิตย์ส่อง
ลงมายังโลก นี่ก็คือทวิทัปปัจจยา. เมื่อแสงแดดมีส่องลง
มายังผิวโลก มันก็เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ผิวโลก ทำให้น้ำ
ระเหยหรือทำให้ชุ่มชื้น ชุ่มชื้นไปทั่วโลก ทำให้เกิดพืชเกิดอะไร
ขึ้นมา จนในโลกนี้เต็มไปด้วยสิ่งต่าง ๆ ที่มีชีวิตจิตใจขึ้นมา โดย
อิทัปปัจจยา.

มันทำให้เกิดธาตุ element ต่าง ๆ ขึ้นมามากมาย ; ที่
เรารู้จักกันเป็นส่วนใหญ่ ก็ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม
ธาตุอากาศ ธาตุวิญญาณ มีธาตุอย่างน้อย ๖ อย่างนี้ แล้วยังมี
อีกมากมาย. เกิดมีธาตุต่าง ๆ ขึ้นในโลก แล้วธาตุต่าง ๆ มีขึ้น
มาแล้ว มันก็ไม่ได้มีอยู่เท่านั้น มันปรุ่กันมันตกแตกกัน
เป็นชิ้นหนึ่งสิ่งหนึ่ง เป็นของใหม่ขึ้นมา จนกระทั่งได้เกิดสิ่งต่าง ๆ
เต็มไปทั้งโลก เพราะว่าปรุ่แตกจากธาตุทั้งหลายที่มีอยู่
ในโลก.

ท่านทั้งหลายก็พอจะเข้าใจได้ว่า เพราะมีธาตุต่าง ๆ
อยู่ในจักรวาลนี้ มันจึงเกิดสิ่งต่าง ๆ ขึ้นในจักรวาลนี้ ; แต่ที่

มันมีปัญหายิ่งยากลำบากมากก็คือสิ่งที่มีชีวิต มีชีวิตเป็นต้นไม้ เป็นพืช แล้วก็สัตว์ แล้วก็เป็นคน เต็มไปหมด. นี่เมื่อ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นแล้ว มันก็มีการปรุงแต่งต่อไปอีก เช่นว่า มีสัตว์ขึ้นมา ก็ทำให้ผิวโลกเปลี่ยนแปลง, มีคนขึ้นมา ก็ทำลาย โลกให้เปลี่ยนแปลง อย่างที่กำลังทำลายโลกกันอยู่เดี๋ยวนี้แหละ; นี่มันไม่มีที่สิ้นสุดของการปรุงแต่งเปลี่ยนแปลง ตาม กฎของอิทัปปัจจยตา.

ความหลอกลวงของอิทัปปัจจยตา

ที่ธรรมชาติทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือแปลก ออกไปก็มาก ที่ธรรมชาติทำเอง แล้วที่มนุษย์ช่วยทำ มนุษย์ ช่วยทำยิ่งแปลก ๆ ออกไปมาก; ของแปลกเหล่านี้ก็หลอก มนุษย์เอง หลอกมนุษย์เองให้หลง หลอกมนุษย์ให้หลงยิ่งขึ้น แล้วก็ยิ่งทำให้มันแปลก แปลก ๆ ยิ่งขึ้น ไม่มีท่าทางว่าจะ หยุตจะจบไค้อย่างไร. มนุษย์ก็สร้างสิ่งแปลกขึ้นหลอกตัว เอง ให้หลงไหล ๆ หลงไหล เป็นไปในทางกิเลส; เห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัวเพราะหลงไหลในของแปลก เห็นแก่ตัวเพราะ หลงไหลในของแปลก อย่างที่เรียกว่าไม่มีที่สิ้นสุดละ ไม่มีที่ สิ้นสุด, นี่คือปัญหา ที่เกิดจากการไม่เห็นอิทัปปัจจยตา.

เราลองเปรียบเทียบกันดูถึงปัญหาที่มากน้อยกว่ากัน ปัญหาในการเป็นอยู่มีชีวิตอยู่ของสัตว์ไตรัจฉาน สัตว์ไตรัจฉานทั่วไปมีปัญหาเท่าไร, ปัญหาของคนป่าแรกมี คนป่าที่ยังไม่หุงผ้าแรกมี primitive ก็ลันปี่มาแล้ว มีปัญหาในการเป็นอยู่เท่าไร, แล้วต่อมา ๆ มีเท่าไร เพิ่มขึ้นเท่าไร จนบัดนี้; บัดนี้มีปัญหาในการเป็นอยู่เพิ่มขึ้นเท่าไร มันจะต่างกันจนเปรียบเทียบกันไม่ไหว จนไม่มีตัวเลขจะคำนวณ. นี่ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นมาจากการหลอกลวงของอิทัปปัจจยตา การไม่รู้เท่าอิทัปปัจจยตา ก็ส่งเสริมให้เกิดปัญหาอื่นๆ ขึ้นไป. นี่คือความจริงที่ต้องรู้เป็นข้อแรกว่า จักรวาลนี้เกิดจากอิทัปปัจจยตาแล้วเป็นไปตามอำนาจของอิทัปปัจจยตา.

แล้วเราก็เรียกความโง่ ความโง่ต่อกฎอิทัปปัจจยตาของเรา ว่าความเจริญ ความเจริญหรือ progress progress คือความโง่ไม่รู้เท่าทันอิทัปปัจจยตา. นี่มันบ้าหรือดี มันเป็นคนบ้าหรือเป็นคนไม่บ้า ไม่รู้เท่าทันกฎอิทัปปัจจยตาหลงใหล ๆ แล้วก็ผลิตไปตามความหลงใหล, สร้างไปตามความหลงใหล, ก่อไปตามความหลงใหล แล้วไม่มีที่สิ้นสุด ยังจะมีอีกมากกว่านี้ ในอนาคตยังจะมีอีกมากกว่านี้, นี่คือความ

ไม่รู้จักอิทธิพลของกฎอิทัปปัจจยตา แล้วไปบูชา บูชาว่าความ
เจริญ.

แล้วเราต้องไม่ลืมว่า พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้ว่า จง
เห็นสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ตามที่เป็นจริง ด้วยปัญญาอันชอบ, เห็น
สิ่งทั้งปวง คือหมดทุกสิ่ง และเห็นให้ถูกต้อง ถูกต้องตามที่
เป็นจริง แล้วก็ด้วยปัญญาอันชอบ คือปัญญาที่ถูกต้อง ไม่
ใช้ความงมงาย. นี่พระพุทธเจ้าตรัสให้เห็นสิ่งทั้งหลายทั้งปวงตาม
ที่เป็นจริง ก็คือเห็นอิทัปปัจจยตา จนอิทัปปัจจยตาหลอก
ไม่ได้ ทำอันตรายเราไม่ได้ นั่นแหละจะเป็นไปเพื่อสันติภาพ
เพื่อความสงบสุข; ดังนั้น จึงขอให้เรารู้จักอิทัปปัจจยตาให้ดี
ที่สุด อย่าให้มันหลอกเราได้ อย่าให้หลงใหลในการปรุงแต่ง
หลอกหลวงของอิทัปปัจจยตา.

เห็นอิทัปปัจจยตาแล้ว ไม่มีคู่ตรงกันข้าม

ถ้าเห็นอิทัปปัจจยตาจริง ๆ ถึงที่สุด ถูกต้องแล้ว เรา
จะพ้นจากการถูกหลอกหลวง ด้วยความหมายของสิ่งที่เรียกว่า
pair of opposit สิ่งที่เป็นคู่ เช่น สวยไม่สวย หอม... สด...

ยาว คำขาว สูงต่ำ เป็นคู่ๆ คู่ๆ เหล่านี้. เราถูกหลอกหลวงให้
เห็นเป็นคู่ เพราะเราไม่เห็นอิทัปปัจจยตา ถ้าเราเห็นอิทัป-
ปัจจยตา เราจะเห็นเป็นเพียง การปรุงแต่งที่เปลี่ยนไปเท่า
นั้น ไม่ถึงกับเป็นคู่ตรงกันข้าม ไม่มีคู่ตรงกันข้าม ไม่มี
positive และไม่มี negative.

มันปรุงแต่งเท่านี้มันก็ได้เท่านี้ ก็เรียกว่าสั้น, พอ
ปรุงแต่งออกไปอีก ก็เรียกว่ายาว คนโง่ก็เห็นเป็นสิ่งที่ตรงกัน
ข้ามระหว่างสั้นกับยาว ที่จริงก็คือ กระแสแห่งอิทัปปัจจยตา
ที่ปรุงแต่งออกไป ดังนั้นจึงไม่มีความสั้นไม่มีความยาว.

มัน ไม่มีดำไม่มีขาว เมื่อมันไม่มีแสงที่จะสะท้อน
มา มันก็ดำ คือไม่มีแสงสะท้อนมา มันก็คือมืดคือดำ ถ้ามี
แสงสะท้อนมามันก็ขาว, ถ้าคลื่นแสงมันต่างกัน มันก็มีเขียว
มีเหลือง มีม่วง มีอะไรต่างๆ; ไม่มีต่างกัน มีแต่กระแสแห่ง
อิทัปปัจจยตา ที่มันปรุงแต่งไม่เท่ากัน, นี่ก็หลอกเราไม่ได้อีก.

มันไม่มีหอมไม่มีเหม็น มันมีแต่สิ่งที่เรียกว่าไอระ
เหย volatile ไอระเหย ถ้ามากระทบระบบประสาทเท่านั้น มัน
จะรู้สึกอย่างนั้น กระทบเท่านั้น มันจะรู้สึกอย่างนั้น กระทบ

เพียงเท่านั้น มันจะรู้สึกเป็นหอม ถ้าเข้มข้นกว่านั้น มันจะรู้สึกเป็นเหม็น. มันไม่มีตรงกันข้าม มีแต่ความมากน้อย
 ประดูแต่งของอิทัปปัจจยตา คือโอระเหยที่มากกระทบระบบประสาทจมูก มันจางหรือมันเข้มข้นเท่านั้นเอง; เราไม่มีหอมไม่มีเหม็น ถ้าเรารู้เรื่องอิทัปปัจจยตา.

เรื่อง ความอร่อยหรือไม่อร่อย ก็เหมือนกัน ถ้ามีอะไรมากระทบลิ้น มากระทบระบบประสาทของลิ้น ในปริมาณเท่านี้ เช่นน้อยไปมันรู้สึกเป็นจืด, ถ้ามากขึ้นไปกว่านั้น มันก็รู้สึกเป็นกร่อย เป็นเปรี้ยว เป็นหวาน, ถ้ามันมากเข้มข้นไปกว่าหวาน มันก็เค็มหรือขม. มันคือความมากน้อย ของสิ่งที่มากระทบระบบประสาทที่ลิ้น มันไม่มีตรงกันข้าม มันมีแต่ความต่างกัน ประดูแต่งที่ต่างกันของสิ่งที่เข้ามาประดูแต่ง ตามกฎของอิทัปปัจจยตา แล้วเราก็หลงๆ อร่อยไม่อร่อย อร่อยไม่อร่อย ยอมซื้อแพง แพงที่สุด ที่มันหลอกให้เห็นว่าอร่อย.

บัดนี้โลกของเราเจริญด้วยศิลปะแห่งการประดูแต่ง คือปรับปรุงให้เกิดของใหม่ขึ้นมา เรียกว่าศิลปะ เราก็ประดูแต่งให้เกิดของใหม่ไม่มีที่สิ้นสุด ที่จะหลอกหลงให้หลงไหลกันไป

อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีที่สิ้นสุด ศิลปะแห่งการปรับปรุง
 ปรับปรุงแต่งให้หลอกลวง^๕ นี่ก็โดยอาศัยกฎของอิทัปปัจจยตา
 เป็นเครื่องมือ ให้ศิลปินปรับปรุงแต่งของหลอกลวงให้มากขึ้นมา
 ในโลก ในโลก จนเป็นบ้าอย่างไม่รู้สีกตัว. นี่คือความจริงของ
 มนุษย์ ที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน.

ไม่มีอะไร นอกจากอิทัปปัจจยตา

ขอโอกาสเล่าเรื่องส่วนตัวสักกนิทหนึ่ง อย่าเห็นว่า
 เป็นเรื่องส่วนตัว, เมื่อก่อน^๕ เมื่อผมยังหนุ่มๆ อยู่ อ่าน
 หนังสือเรื่องแกรนด์แคนยอน ที่อเมริกา อยากจะไปดูที่สุด
 อยากจะไปอย่างจะขาดใจ ว่ามีเงินเมื่อไร จะไปดูแกรนด์
 แคนยอน ที่อเมริกา. เคยวนศึกษาเรื่องอิทัปปัจจยตา โอ้ย
 เลยสิ้นหัว จ้างก็ไม่ไป ใครจะมาพาไปก็ไม่ไป จ้างก็ไม่ไป
 ไปดูแกรนด์แคนยอน; เมื่อก่อน^๕ อยากจะไปอย่างใจจะขาด
 อย่างนี้ เพราะความแปลก อ่านแล้วมันรู้สึกแปลก รู้สึกว่า
 มันลึกลับหรือแปลก. ระวังเถอะ ทุกๆ ท่านแหละ จะหลง
 ในของแปลก แล้วก็บูชาของแปลก โดยการหลอกลวงของ
 สิ่งที่เราเรียกว่าอิทัปปัจจยตา พอเห็นอิทัปปัจจยตาแล้วก็เฉยหมด

ไม่ยากไปอะไรแปลก ไม่มีอะไรแปลก ไม่มีอะไรแปลก
สำหรับผู้ที่ไม่เห็นอหิทัปปัจจยตา.

เดี๋ยวนี้ไม่อยากจะไปไหน ไม่อยากจะไปอเมริกา ไม่
อยากจะไปยุโรป ไปอาฟริกา ไปออสเตรเลีย, ที่ไหนๆก็ไม่
อยากไป เพราะกลัวว่า จะไปเห็นแต่อหิทัปปัจจยตา ถึงไป
ไปอีกไปเห็นแต่อหิทัปปัจจยตา เลยไม่ต้องการจะไป. ไม่อยาก
จะไปแม้แต่สวรรค์ สวรรค์ก็ไม่อยากไป ไปถึงสวรรค์ก็จะเห็น
แต่อหิทัปปัจจยตา เลยไม่อยากไปไหน รอดตัวเพราะมีความรู้
เรื่องอหิทัปปัจจยตา ไม่ต้องลำบาก.

หนึ่งกุที่นี้ก็พอแล้ว ลืมตาแล้วก็ดูไป ตันไม้ ส่วน
ประกอบของตันไม้ ล้วนแต่อหิทัปปัจจยตาที่ปรุงแต่งกันอยู่
อย่างละเอียด, กุที่นี้มาก่ออหิทัปปัจจยตา ที่ก่ออหิทัปปัจจยตา
แม้แต่ที่ในของไม่มีชีวิต เช่นก้อนหิน มันก็มีความเปลี่ยนแปลง
ของปรมาณูอยู่ในนั้น เป็นอหิทัปปัจจยตา กุที่แผ่นดินนี้
ก็เต็มไปด้วยอหิทัปปัจจยตา ที่ละเอียดที่ต้องศึกษาจึงจะรู้; พอ
ลืมตาไม่ว่าที่ไหน ก็เห็นแต่อหิทัปปัจจยตา.

ขอให้เห็นอิทัปปัจจยตานี้เถิด มันก็จะชนะความ
 หลอกหลวงของอิทัปปัจจยตา อิทัปปัจจยตาจะหลอกให้มีของ
 แปลก ของอยากได้ เกิดกิเลส เกิดตัณหา เกิดอุปาทานมากมาย;
 จงรู้เท่าทันอิทัปปัจจยตา แล้วก็จะป้องกันการเกิดแห่ง
 กิเลส ตัณหาได้ โดยประการทั้งปวง.

วิธีที่จะควบคุมกระแสแห่งอิทัปปัจจยตา

วิธีที่ดีที่สุด ก็คือทำตามทีพระพุทธเจ้าท่านสอน คือ
 มองดูเข้าไปข้างใน อย่าไปเสียเวลามองดูข้างนอก ได้ผล
 ไม่เท่ามองดูเข้าไปข้างใน คือในร่างกายของเรา. ดูที่ระบบกาย
 มีกี่ระบบ ระบบโลหิต ระบบต่างๆ ระบบ ที่มันประกอบกัน
 ขึ้นเป็นร่างกาย เป็นกระดูก เป็นเลือด เป็นเนื้อ เป็นระบบๆ
 ไปที่ร่างกาย ส่วนที่เป็นร่างกาย ก็เห็นอิทัปปัจจยตาของ
 ส่วนที่เป็นร่างกาย.

แล้วก็ไปดูระบบที่สำคัญที่สุด คือ ระบบจิต คำเดียว
 เท่านั้น จิต สิ่งเดียว ดวงเดียว เพราะว่าอะไร ๆ มันสำเร็จอยู่ที่
 จิต จะเป็นทุกข์ก็อยู่ที่จิต จะไม่เป็นทุกข์ก็อยู่ที่จิต จะรู้ก็อยู่

ที่จิต จะไม่รู้ก็อยู่ที่จิต. จงดูที่ระบบจิต ที่อิทัปปัจจยตาปรุง
 แต่งให้เปลี่ยนแปลง ให้โง่ ให้ฉลาด หรือให้เปลี่ยนแปลง
 ได้สารพัดอย่าง, ดูที่จิต จับอิทัปปัจจยตาที่เกี่ยวกับจิตให้
 ได้ แล้วเราก็ควบคุมจิตได้ คือให้มีแต่ส่วนที่ไม่ต้องเป็น
 ทุกข์ คือถูกต้องตามกฎของอิทัปปัจจยตา แล้วก็ไม่ใช่เป็นทุกข์
 อย่าให้ผิดต่อกฎของอิทัปปัจจยตา ซึ่งเป็นทุกข์. ฉะนั้นขอ
 ให้ชักชวนพวกเราทุกคน จงศึกษาตรงเข้าไปในภายใน รู้เรื่อง
 กาย แล้วรู้เรื่องจิต แล้วรู้เรื่องอิทัปปัจจยตาของกายและจิต
 เราก็จะควบคุมกระแสแห่งอิทัปปัจจยตาได้ แล้วจะหมดปัญหา.

ได้พูดกันเมื่อวานแล้วว่า ขอให้ศึกษาพระพุทธศาสนา
 เพียง ๔ หัวข้อ :—

๑. อิทัปปัจจยตาทำให้เกิดจักรวาลและเป็นไป,
 อิทัปปัจจยตาทำให้เกิด แล้วก็ไปแห่งจักรวาล.

๒. ถ้าเราทำผิดต่อกฎอิทัปปัจจยตา ความทุกข์จะ
 ออกมา.

๓. ถ้าเราทำถูกต้องกฎอิทัปปัจจยตา ความทุกข์จะ
 ไม่ออกมา.

๔. ถ้าเราควบคุมอิทัปปัจจยาได้โดยสิ้นเชิง เราก็จะนิพพาน.

นี่ ขอให้สนใจเถอะ ๔ หัวข้อนี้ หัวใจพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับอิทัปปัจจยา.

ลำดับของการเข้าถึงหัวใจของพระพุทธศาสนา

ทีนี้ก็จะแสดงให้เห็นว่า ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น, ทีนี้ก็จะแสดงให้เห็นว่า ทำไมจึงเป็นอย่างที่ว่าโดย ๔ หัวข้อนั้น.

เมื่อเราเห็นการปรุงแต่งของอิทัปปัจจยา เราเห็นได้ทันทีว่า ไม่มีอะไรเที่ยง ไม่มีอะไรเที่ยงหรือคงที่ มันเปลี่ยนแปลงเสมอ เปลี่ยนเสมอตามการปรุงแต่งของอิทัปปัจจยา ที่ไม่มีหยุดไม่มีหย่อน ไม่มีหยุด แล้วก็ไม่มีหย่อนด้วย, นี้เรียกว่าเราเห็นความจริงสูงสุดของธรรมะ คือเห็นอนิจจตา อนิจจตา ความเปลี่ยนแปลงเสมอไม่หยุด เป็นข้อแรกเห็นอนิจจตา.

ก็ดูต่อไปก็เห็นว่า โอ้ สิ่งที่เราเรียกว่าตัวเรา สมมติว่าตัวเรา มันต้องอยู่กับสิ่งที่ไม่เที่ยง ตัวเราจำเป็นจะต้องอยู่กับสิ่งที่ไม่เที่ยง หรือเป็นผู้ไม่เที่ยงเสียเอง ; ดังนั้นมันก็

เกิดอาการที่เป็นทุกข์ เป็นทุกข์ขึ้นมา เพราะต้องอยู่กับ
สิ่งที่ไม่เที่ยง, นี่เรียกว่าเห็นทุกข์ตา ความเป็นทุกข์.

ทีนี้เมื่อมันไม่เที่ยง เปลี่ยนเรื่อย ๆ แล้วต้องอยู่กับ
สิ่งที่ไม่เที่ยงและเป็นทุกข์ เป็นทุกข์อยู่เรื่อย ก็เรียกว่า มัน
ไม่มีส่วนที่จะเรียกว่าตัวตน ตัวตนที่ยั่งยืนเข้มแข็งอะไร, นี่
เรียกว่า เห็นอนัตตตา อนัตตตา not self ไม่มีอัตตา มิใช่
อัตตาไม่มีสิ่งที่ควรเรียกว่าอัตตา คือมิใช่อัตตา นี่ก็เรียกว่า
เห็นอนัตตตา.

เมื่อเราเห็นอนิจจตา ทุกขตา อนัตตตา ว่าเป็น
สิ่งที่มีอยู่ตลอดเวลา ของที่เรียกว่าตัวเรานั้นแหละ เราก็เห็น
ว่า มันเป็นอย่างนั้นเอง เป็นธรรมดาของมันเช่นนั้นเอง,
นี่เรียกว่า เห็นธัมมัญญูจิตตตา ธัมมัญญูจิตตตา เป็นธรรมตา
เป็นธรรมตาเช่นนั้นเอง เรียกว่าธัมมัญญูจิตตตา.

เมื่อเห็นว่ามันเป็นธรรมตาเป็นธรรมตาเช่นนั้นเอง
ก็จะเห็นได้ทันทีว่า เพราะมันมีกฎ มี law, natural law of
อิทัปปัจจยตานี้ควบคุมอยู่ เพราะมันถูกควบคุมอยู่ด้วยกฎ
อิทัปปัจจยตา อย่างนี้เราเรียกว่า ธัมมวินิยามตา.

เมื่อเห็นชัดจนครบถ้วนอย่างนี้แล้ว เรียกว่าเห็น
อิทัปปัจจยตานั้นแหละ เห็นอิทัปปัจจยตานั้น ก็คือเห็นมา
ตามลำดับว่า อนิจจตา ทุกขตา อนัตตตา ธัมมัญญิตตา
ธัมมนิยามตา นี่ก็เรียกว่าเห็นอิทัปปัจจยตาโดยสมบูรณ์.

เมื่อเห็นครบอย่างนี้แล้ว ก็จะเรียกได้อีกทีหนึ่งว่า
เห็นสุญญตา ว่างจากตัวตน ไม่มีตัวตน ไม่มีความหมาย
แห่งตัวตน; เห็นสุญญตา ซึ่งเป็นความหมายที่สำคัญที่สุด
ที่จะต้องเห็นว่า สุญญตา ว่างจากตัวตน มีแต่อิทัปปัจจยตา
ไม่มีตัวตน มีแต่อิทัปปัจจยตา ไม่มีตัวตน, นี่เรียกว่าเห็นว่าง
จากตัวตน ก็เรียกว่าเห็นสุญญตา สุญญตา จำไว้ให้ดีเป็นคำ
พิเศษมาก.

เมื่อเห็นสุญญตา ว่างจากตัวตนแล้ว มันก็เห็นสรุป
โดยทั้งหมดทั้งสิ้นว่า โอ! มันเช่นนั้นเอง เช่นนั้นเอง อย่าง
นั้นเอง เป็นอย่างอื่นไม่ได้ จะมีเป็นอย่างอื่นไม่ได้ มีแต่
เช่นนั้นเอง เช่นนั้นเอง คือเป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา เช่นนั้นเอง
เห็นตถาตา ตถาตาคำนี้มีความหมายมาก จำไว้ให้ดีๆ เห็น
เช่นนั้นเองแล้วรอดตัว.

คำนี้เรียกว่าตถาก็ได้ บาสิมีเรียกว่าตถาก็มี เรียกว่า
ตถตา ก็มี เรียกว่า ตถาตา ก็มี ยังมีคำอื่นอีก แต่รวมความ
แล้วก็คือตถา เช่นนั่นเอง เช่นนั่นเอง ไม่ผิดไปจากความ
เป็นอย่างนี้, นี่ก็เป็นหัวใจของอิทัปปัจจยตา เห็น
อิทัปปัจจยตาโดยสมบูรณ์แล้ว จะเห็นหัวใจของอิทัปปัจจยตา
ว่าเป็นเช่นนั้นเองโดยเด็ดขาด universal and absolute
สูงสุดเลย.

ผู้ใดเห็นหรือถึง realize หรือ enlighten ต่อตถตา
ก็มีตถตา ผู้นั้นเรียกว่า ตถาคะตะ หรือ ตถาคต. ตถาคะตะ
ตถาคต เป็นชื่อของพระอรหันต์ พระอรหันต์ทั้งหลายทั้งปวง
เป็นตถาคะตะ เป็นตถาคต เพราะเห็นหรือถึงตถตา; พระ
พุทธเจ้าเป็นจอมพระอรหันต์ เรียกว่าพระตถาคต แต่ว่า
พระอรหันต์ทั้งหลายทั้งปวงก็เรียกว่าตถาคต ตามภาษาบาลี
เรียกอย่างนั้น ผู้ลงขังตถา ผู้เห็นขังตถา เรียกว่าตถาคต.

เมื่อถึงตถา ตถาหรือตถา เป็นตถาคตแล้ว
ก็อยู่เหนืออำนาจของอิทัปปัจจยตา อิทัปปัจจยตาทำอะไร
ไม่ได้ ไม่เกี่ยวข้องอีกแล้ว ก็อยู่เหนืออำนาจของอิทัปปัจจยตา

คือเป็นนิพพาน ได้ชื่อใหม่ เรียกอาการนี้ว่า อตัมมยตา
 อตัมมยตา, ขอความกรุณาช่วยจำไว้ให้ดี มีประโยชน์มาก
 มีความหมายมาก เป็นคำสุดท้ายของการบรรลุธรรมะ
 อตัมมยตา ตามตัวหนังสือแปลว่า ไม่ถูกปรุงแต่งโดยปัจจัย
 นั้น ๆ ปัจจัยนั้น ๆ ไม่อาจจะปรุงแต่งอีกต่อไป คืออิทัป-
 ปัจจัยตา ไม่อาจจะปรุงแต่งอีกต่อไป อยู่เหนืออำนาจของ
 อิทัปปัจจัยตา แล้วก็ เป็นนิพพาน.

ศึกษาคำนี้ให้ชัดเจนหน่อยก็ได้ว่า อตัมมยตา อะ
 แปลว่าไม่ ทั้ง แปลว่า นั้น มะยะ แปลว่า made of, not be
 made of / by means of that ปัจจะยะ, อะ—ไม่ ทั้ง—นั้น
 มะยะ—made of; อตัมมยตา ตัวหนังสือแปลว่าอย่างนี้ คือ
 ว่าต่อไปนี้ปัจจัยอะไรมาปรุงแต่งไม่ได้ โดยเฉพาะอิทัปปัจจัยตา
 ก็ปรุงแต่งไม่ได้ สิ้นสุดแล้ว อยู่เหนืออำนาจอิทัปปัจจัยตาแล้ว
 ก็เป็นนิพพาน.

เดี๋ยวนี้เรารู้จักอิทัปปัจจัยตา รู้จักอิทัปปัจจัยตา
 ควบคุมอิทัปปัจจัยตา จนไม่มีอำนาจมาปรุงแต่งอะไร เรื่อง
 มันก็จบ ก็เป็นนิพพาน. นี่คือหัวใจ แปลคำว่าหัวใจ

ให้ดีๆ; หัวใจของพระพุทธศาสนา คือกระทำจน
 อธิปไตยจยตาปรุ่งแต่งไม่ได้ แล้วก็หนีพพาน ไม่มี
 ความทุกข์อีกต่อไป, นี่คือหัวใจของพระพุทธศาสนา.

ขออย่าว่า จงศึกษา ๔ ข้อว่า จักรวาลเกิดจาก หรือ
 เป็นไป ตามกฎอภิปัจจยตาทั้งจักรวาล, ถ้าทำผิดกฎอภิป-
 จัจจยตาจะเกิดความทุกข์, ถ้าทำถูกกฎอภิปัจจยตาจะไม่เกิด
 ความทุกข์, ถ้าระงับอำนาจของอภิปัจจยตาเสียได้จะนิพพาน.
 ๔ หัวข้อนี้ คือหลักที่จะต้องศึกษาให้รู้จัก แล้วก็เข้าถึง
 หัวใจของพุทธศาสนา essence หรือ quintessence อะไรก็ได้
 แล้วแต่จะเรียกเถอะ, ถ้าเรียกเป็นภาษาไทยก็เรียกว่าหัวใจ
 นิวเคลียส แกนกลาง จุกกลาง ของพระพุทธศาสนา.

การคุยกันเรื่องอภิปัจจยตา หรือหัวใจของพุทธ
 ศาสนา ต้องขอยุติลง เพราะว่าเหนื่อยไม่มีแรงจะพูดแล้ว.

ขอบพระคุณที่ช่วยกันทำให้ผมเป็นคนมีประโยชน์.

และขอขอบคุณที่ช่วยกันทำให้ผมเป็นคนมีประโยชน์.
 ๔. เวที : อารามวรวิไล (วัดโพธิ์)
 กันได้) :

อาทิพรหมจรรย์

๑. พยัญชนะ : อาทิพรหมจรรย์โดยพยัญชนะ (ตัวหนังสือ)

: แปลว่า เบื้องต้น หรือเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์.

(พรหมจรรย์หมายถึงการประพฤติเพื่อดับทุกข์สิ้นเชิง),

๒. อรรถะ : อาทิพรหมจรรย์โดยอรรถะ (ความหมาย)

: มีหลายนัย :

นัยที่หนึ่ง : โดยปริยัติ : หมายถึงความรู้เรื่องปฏิจ-
สมุปบาท ทั้งที่พระพุทธรองค์ตรัสแก่ภิกษุองค์หนึ่ง ผู้มาเฝ้า
ฟังพระผู้มีพระภาคทรงสาธยายปฏิจสมุปบาทอยู่ตามลำพัง
พระองค์เอง.

นัยที่สอง : โดยปฏิบัติ : แยกเป็น :

๑. การปฏิบัติเพื่อควบคุมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใน
ขณะที่มีรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ รัชมารมณ์ มากระทบ
เพื่อไม่เกิดอกุศลและโทมนัส.

๒. การปฏิบัติเพื่อการละกรรม แล้วละรูป ละอรูปไป
ตามลำดับ โดยอาศัยบาลีที่ว่า จินฺนํ โสคํ ปฏกมฺ กามํ ปนฺนํ
พฺรหฺมณํ เป็นต้น

นัยที่สาม : โดยปฏิเวธ : คือการบรรลुโสตาปัตติมรรค
โสตาปัตติผล.

๓. ประวัติ : อาทิพรหมจรรย์โดยประวัติ : ครั้งหนึ่ง
พระพุทธองค์ประทับอยู่โดยพระองค์เดียว พระองค์ได้ทรง
สาธยายปฏิจาสมุปบาทขึ้นมา ตามพอพระทัยว่า

จักขุญจะ ปฏิจจะ รูปํ จะ อุปปัชฺชติ จักขุณฺณฺณนัง
ตฺถนัง ธมฺมานัง สังคตํ ผัสสํ

ผัสสะ บ้าจยา เวทนา วสวํ ไปจนจบปฏิจาสมุปบาท

มีภิกษุองค์หนึ่งแอบฟังอยู่ข้างหลัง ครั้นทรงเหลือย
ไปเห็นเข้าก็ตรัสว่า เอ้า ดีแล้ว นี่แหละคืออาทิพรหมจรรย์
เธอจงรับเอาไป.

๔. ไวพจน์ : อาทิพรหมจรรย์โดยไวพจน์ (คำที่แทน
กันได้) :

๔.๑ อาทิพรหมจริยการศึกษา (ศีลในเบื้องต้น).

๔.๒ มัชฌิมาปฏิบัติ (ความไม่คลุกคลีในกาม และการไม่ทำตนให้ลำบาก ในการประพฤติพรหมจรรย์).

๔.๓ นิพพานสัจจนตรณตาย (เพื่อประโยชน์แก่การ ทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพานอันเป็นเครื่องออกจากทุกข์ทั้งปวง).

๕. ปฏิพจน์ : อาทิพรหมจรรย์โดยปฏิพจน์ (คำที่ตรงกันข้าม) : อากิณณธรรม สัมพหุลธรรม อนาทิพรหมจรรย์ พาหิรพรหมจรรย์ ฯลฯ

๖. องค์ประกอบ : อาทิพรหมจรรย์โดยองค์ประกอบ :

๑. สัมมาทิฐิเป็นบุพพภาคในจตุราริยสัจ.

๒. ความประสัจจะกับทุกข์.

๓. อิทธิบาทธรรมในการดับทุกข์.

๔. การมีกัลยาณมิตรแวดล้อม.

๗. ลักษณะ : อาทิพรหมจรรย์โดยลักษณะ : มีลักษณะ :

๗.๑ เป็นความรู้อันสมบูรณ์ในเบื้องต้นเกี่ยวกับการ ทำให้แจ้งซึ่งความดับทุกข์.

๗.๒ เป็นไปเพื่อวิเวก วิราคะ นิโรธ โสสัคคะ.

๗.๓ มีลักษณะน้อมเอียงลาดเทไปทางนิพพาน โดย
อัทธโนมิตี.

๘. อาการะ : อาทิพรหมจรรย์โดยอาการ :

- ๘.๑ ดำเนินไปตามหลักปฏิจาสมุปบาท.
- ๘.๒ ไหลไปสู่ความคับไม่เหลือแห่งทุกข์.
- ๘.๓ ก่อয় ๆ ลาดเอียงไปตามลำดับ ไม่โกรกชัน.
- ๘.๔ มุ่งจุดหมายคือพระนิพพานเป็นที่สุดปลายทาง.
- ๘.๕ ปีก้นทางแห่งมัจฉาปฏิญญาว่าตัวตนตลอดเวลา.

๙. ประเภท : อาทิพรหมจรรย์โดยประเภท : มีประเภท
เดียว เพราะทางมีสายเดียว เพื่อบรรลุจุดหมายปลายทางจุดเดียว
ดังนั้นจึงไม่ต้องมีหลายประเภท (แม้ว่าผู้ปฏิบัติจะเป็นฆราวาส
หรือบรรพชิตก็ตาม).

๑๐. กฎเกณฑ์ : อาทิพรหมจรรย์โดยกฎเกณฑ์ :

- ๑๐.๑ ต้องมีลักษณะเป็นปฏิจาสมุปบาท.
- ๑๐.๒ ต้องมีลักษณะเป็นความว่างจากตัวตนทุกชั้น
ตอน.
- ๑๐.๓ ต้องมีลักษณะเที่ยงแท้แน่นอนต่อนิพพาน.

๑๐.๔ ต้องมีลักษณะปฏิบัติได้ในอรรถภาพ^๕.

๑๐.๕ ต้องไม่จำกัดวาระของผู้ปฏิบัติ.

๑๑. สัจจะ : อาทิพรหมจรรย์โดยสัจจะ :

๑๑.๑ เป็นเบื้องต้นของการประพฤติเพื่อดับทุกข์^๕สิ้นเชิง.

๑๑.๒ การศึกษาทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ต้องมีอาทิพรหมจรรย์เป็นเรื่องแรก.

๑๑.๓ ความจริงที่มนุษย์จะต้องผ่านไป.

๑๑.๔ พรหมจรรย์เป็นสิ่งที่ต้องมีทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย.

๑๒. หน้าที่ : อาทิพรหมจรรย์โดยหน้าที่ :

๑๒.๑ หน้าที่ (โดยสมมติ) ของอาทิพรหมจรรย์ : คือทำบุคคลให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ คือ เป็นพระอรหันต์.

๑๒.๒ หน้าที่ของบุคคลต่ออาทิพรหมจรรย์คือ :

๑. เพื่อจับฉวยเอาอาทิพรหมจรรย์ให้ถูกต้องและปฏิบัติต่อไปจนดับทุกข์ได้.

๒. เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้รู้จักและประพฤติพรหมจรรย์โดยสะดวก.

๑๓. อุปมา : อาทิพรหมจรรย์โดยอุปมา : เปรียบเสมือน :

๑๓.๑ แปลนสร้างบ้าน.

๑๓.๒ การวางศิลาฤกษ์.

๑๓.๓ การเตรียมเพาะเมล็ดผลไม้.

๑๓.๔ การสำรวจพื้นที่ก่อนลงมือดำเนินงาน.

๑๓.๕ การเตรียมบันไดที่เหมาะสม.

๑๓.๖ การกรุยถนนก่อนลงมือทำถนน.

๑๓.๗ การเตรียมไปชุกทองในเมืองไกล ฯลฯ

๑๔. สมุทัย : อาทิพรหมจรรย์โดยสมุทัย (สิ่งที่ทำให้เกิด) :

๑๔.๑ โดยกฎธรรมชาติที่ว่าธรรมทั้งปวงมีเหตุและมี
จุดตั้งต้น.

๑๔.๒ เพราะเป็นสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบและ
เปิดเผยชี้แนะไว้.

๑๔.๓ เพราะธรรมทั้งปวงเป็นสิ่งที่ต้องมีการลงมือ
ปฏิบัติ จึงจะเกิดผล.

๑๔.๔ เพราะสัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะของธัมม-
กามบุคคล (ผู้ใคร่ในธรรม),

๑๕. อัตถังคมะ : อาทิพรหมจรรย์โดยอัตถังคมะ (ทางดับ) :

๑๕.๑ เพราะขาดเหตุปัจจัยที่จะทำให้เกิดขึ้น.

๑๕.๒ ถูกวิชาแทรกแซงหรือครอบงำในระยะต่อมา.

๑๕.๓ เพราะความประมาท ขาดสติ หรือพ่ายแพ้แก่ อารมณ์ของผู้ปฏิบัติ.

๑๖. อัสสาทะ : อาทิพรหมจรรย์โดยอัสสาทะ (เสนห์) :

๑๖.๑ ความหวังและความเชื่อว่าจะได้สิ่งที่ตนปรารถนาอันสูงสุด.

๑๖.๒ ความรู้สึกว่าได้กระทำการสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรกระทำ.

๑๖.๓ การได้ตอบสนองพระพุทธรูปประสงก์.

๑๗. อาทีนวะ : อาทิพรหมจรรย์โดยอาทีนวะ (ความเลวร้าย) : อาทีนวะของอาทิพรหมจรรย์ไม่มี (ความลำบาก เพราะการประพฤติพรหมจรรย์ ไม่จัดว่าเป็นอาทีนวะ) เว้นแต่มีแก่ผู้ถือเอาอาทิพรหมจรรย์ผิด หรือประพฤติพรหมจรรย์ไม่สุจริต (เช่น เพื่อดลาหรือเพื่อหลอกลวงเป็นต้น).

๑๘. นิสสรณะ : อาทิพรหมจรรย์โดยนิสสรณะ (ทางที่
จะถอนตัวออกมา) : ไม่ต้องมีการออกจากอาทิพรหมจรรย์
แต่อาทิพรหมจรรย์เป็นการออกจากทุกข์อยู่ในตัวมันเอง.

๑๙. ทางปฏิบัติ : อาทิพรหมจรรย์โดยทางปฏิบัติ :

๑๙.๑ เตรียมตัวพร้อมเพื่อประพฤติพรหมจรรย์ให้ถึง
ที่สุด แม้จะต้องประพฤติพรหมจรรย์ด้วยน้ำตา.

๑๙.๒ เตรียมธรรมที่ทำให้เกิดความสำเร็จ เช่น
อิทธิบาทสี่ หรืออินทรีย์ห้า เป็นต้น ให้เพียงพอ.

๑๙.๓ เตรียมชำระองค์แห่งอวัฐฐกิกมรรคแต่ละองค์
ให้ถูกต้อง กรบถ้วนหรือเพียงพอ.

๒๐. การพิทักษ์รักษา (maintenance) : อาทิพรหมจรรย์
โดยการพิทักษ์รักษา :

๒๐.๑ โดยความมีหิริ โอตตัปปะอยู่เป็นประจำ.

๒๐.๒ โดยความมีสติสมบูรณ์.

๒๐.๓ นำมาสาธยายทบทวนความจำ (เหมือนเด็กท่อง
สูตรคูณ) อยู่เสมอ.

๒๐.๔ เพิ่มพูนอาทิพรหมจริยกบัตินอยู่เสมอ.

๑. อาทิพรหมจริยกบัติน : บัณฑิตที่จำเป็นแก่การศึกษา ค้นคว้า
วิจัย วิจารณและปฏิบัติให้สำเร็จประโยชน์ในเบื้องต้น.

๒๑. อานิสงส์ : อาทิพรหมจรรย์โดยอานิสงส์ :

๒๑.๑ นำไปสู่ผลของพรหมจรรย์ทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย.

๒๑.๒ ทำให้พรหมจรรย์เป็นสิ่งที่มีความหมายในการดับทุกข์ ตามหลักแห่งพระศาสนา.

๒๑.๓ ทำให้มีการถึงพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ โดยสมบูรณ์.

๒๑.๔ เป็นการเริ่มไช้ยาของนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญโรคของสัตว์โลกทั้งปวง (พระพุทฺธเจ้าผู้เป็นสัพพโลกคิกิจจโก).

๒๑.๕ เป็นการริเริ่มเพื่อสันติภาพของสากลโลก.

๒๒. หนทางถล่ำ : อาทิพรหมจรรย์โดยหนทางถล่ำ :

๒๒.๑ พยายามในการเห็นความน่าเบื่อหน่ายของสังขารทั้งปวงอยู่เสมอ.

๒๒.๒ การบังเอิญได้พบ ได้ฟังธรรมของสัทบุรุษ หรือพระอริยเจ้าเป็นกรณีพิเศษ.

๒๓. สิ่งที่ต้องเกี่ยวข้อง : อาทิพรหมจรรย์โดยสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้อง :

๒๓.๑ การศึกษาปริยัติที่ถูกต้องและเพียงพอ.

๒๓.๒ กัลยาณมิตรที่แท้จริง.

๒๓.๓ มีความรู้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์เกี่ยวกับ
ผัสสาตนะ^๑ หรืออายตนิภรณ์ ในทุกความหมาย.

๒๔. ภาษาคน—ภาษาธรรม : อาทิพรหมจรรย์โดยภาษา
คน—ภาษาธรรม :

๒๔.๑ ภาษาคน : เริ่มปฏิบัติเพื่อความเป็นพรหม
(พรหม + จรรย์).

ภาษาธรรม : เริ่มปฏิบัติเพื่อผลอันสูงสุดคือ
ความดับทุกข์สิ้นเชิง
(พรหม = ประเสริฐ + จรรย์).

๒๔.๒ ภาษาคน : เว้นกิจกรรมทางเพศ.

ภาษาธรรม : เว้นกิจกรรมอันเป็นที่ตั้ง
แห่งความทุกข์ทั้งปวง.

กัจจกธรรมโมฆณ์ธรรดานุกรม เล่ม ๒

-
๑. ผัสสาตนะ : อายตนะภายในหก อายตนะภายนอกหก วิญญาณ
หก ผัสสะหก เวทนาหก ตลอดจนผัสสาตนิภรณ์ และผัสสา-
ยตนิภรณ์.

ภัทเทกรัตต์.

สิ่งล่วงแล้ว แล้วไป อย่าไผ่หา
ที่ไม่มา ก็อย่าฟัง คณิงหวัง
อันวันวาน ผ่านพ้น ไม่วนวัง
วันข้างหน้า หรือก็ยัง ไม่มาเลย.

ผู้ใดเห็น เห็นชัด ปัจจุบัน
เรื่องนั้นนั้น แจ่มกระจ่าง อย่างเปิดเผย
ไม่แงงอ่อน คลอนคลั่ง ดังเช่นเคย
รู้แล้วเลย ยิ่งเร้า ให้ก้าวไป.

วันนี้เอง เร่งกระทำ ซึ่งหน้าที่
อันวันตาย แม่พรุ่งนี้ ใครรู้ได้
เพราะไม่อาจ บอกปิด หรือผัดไว้
ต่อความตาย และมหา เสนามัน.

ผู้มีเพียร เวียนเป็น อยู่เช่นนั้น
ทั้งทิพา ราตรี แข็งขยัน
นั้นแหละผู้ “ภัทเท- กรัตต์” อัน
สัตบุรุษ ผู้รู้, ท่าน กล่าวกันเอยฯ

Phonm Phonm

รายนามผู้บริจาคค่าพิมพ์ อิทปปัจจยตา

ในฐานะหัวใจแห่งพระพุทธศาสนา

คุณมานิตย์-เดือนเพ็ญ เจริญกุล	๒,๐๐๐ บาท
คุณสุธา-อรรณณ วงศ์พานิช	} ๒,๐๐๐ บาท
คุณพงศ์กร วงศ์พานิช	
คุณพรศักดิ์ วงศ์พานิช	
คุณสุธารัตน์ วงศ์พานิช	
คุณสันติ-สมพิศ เจริญกุล	๑,๕๐๐ บาท
คุณสรระเสริฐ-ศิริพร เจริญกุล	๑,๕๐๐ บาท
คุณอาภา-สมสนธิ เอี้ยวบำรุง	๑,๐๐๐ บาท
คุณวัฒน์-ปรางค์ ลีเมศธรโช	๑,๐๐๐ บาท
คุณเดวน ยังกัม	๑,๐๐๐ บาท
คุณแอนนี่ กุลวานิช	๑,๐๐๐ บาท
คุณโอภาส-จินตนา สดคมขำ	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุชิน-อุ๋นใจ ฉายะบุระกุล	๑,๐๐๐ บาท
คุณปรีชา ชื่นชม	๑,๐๐๐ บาท
คุณเมณี แซ่ขอ	๑,๐๐๐ บาท
คุณเมลิวัลย์ ดีวงศ์กุล (อุทิศให้บิดามารดา)	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุดา เจริญกุล	๑,๐๐๐ บาท
คุณกิมด้าย ตันติวิวัฒน์	๑,๑๐๐ บาท

คุณพรวรรณี กุลวานิช	๕๐๐ บาท
คุณเจื่อน ต้นภิบาล	๕๐๐ บาท
คุณเอรรรถพล-จันทิมา วงศ์พานิช	๕๐๐ บาท
พ.ญ. ทวีศิริ วัฒนศิริ	๕๐๐ บาท
คุณวันดี ลิ้มพิพัฒน์ (อุทิศให้บิดามารดา)	๕๐๐ บาท
คุณวินิจ ผลิโกมล	๕๐๐ บาท
คุณเถนอม เวียนวงศ์	๕๐๐ บาท
คุณวิชัย ลิ้มสกุล	๕๐๐ บาท
คุณกิ่งแก้ว ศรีประเสริฐยิ่ง	๕๐๐ บาท
คุณชวี ติรณอมรวงศ์	๒๐๐ บาท
คุณประยูร พฤกษ์วิวัฒน์	๒๐๐ บาท
คุณวรรณิ์ กลิ่นสุวรรณ	๒๐๐ บาท
คุณประภา กุลจรรยาวิวัฒน์	๒๐๐ บาท
คุณอัจฉรา-ประกายจันทร์ ก้างตัน (อุทิศให้ น.ส. นิรมล ก้างตัน)	๑๑๔ บาท
คุณสอเง็ก เอี้ยวพานิช	๑๐๐ บาท
คุณกิมไธ พานิชกุล	๑๐๐ บาท
คุณเหน้อย ลิ้มเศรษฐ์	๑๐๐ บาท
คุณแยกอี สุขจิรัง	๑๐๐ บาท
คุณเง็กสี ลิ้มเจริญ	๑๐๐ บาท
คุณเพ็กหงา จิ่งสกุล	๑๐๐ บาท
คุณเพ็กเหลียน เอี้ยวพานิช	๑๐๐ บาท

คุณบุญศรี ศิริกุล	๑๐๐ บาท
คุณชวนฮ่อง แซ่เหลียง	๑๐๐ บาท
คุณสมศรี โล่สกุล	๑๐๐ บาท
คุณหน้อย ดันติธรรมพิสิทธิ์	๑๐๐ บาท
คุณสออิน ไช้สกุล	๑๐๐ บาท
คุณจิรัช จิตตลดาการ	๑๐๐ บาท
คุณปรางค์-อุษณีย์ แซ่พู่ (อุทิศให้บิดามารดา)	๑๐๐ บาท
คุณวันทนี เกียรติชัยประสพ	๑๐๐ บาท
คุณอุษา แซ่เจียม	๕๐ บาท
คุณไฉ่ซั่ว ตรีบำรุง	๔๐ บาท
คุณก้อย อ้อยสกุล	๓๐ บาท
คุณหน้อย ศีลาลาด	๑๐ บาท
คุณยุพิน ณ นคร	๑๐ บาท
จากเงินร่วมบำเพ็ญกุศลศพ นางนวล เจริญกุล	๒,๐๔๖ บาท

(นำส่งโดยสุดา เจริญกุล)

ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ๗,๐๔๖ บาท

รายชื่อหนังสือ ชุดหมุนล้อ

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
๑.	พระพุทธคุณค่ากลอน	๔	๒๗.	เมื่อพอใจในหน้าที่ ที่กำลังกระทำ ก็มีสรวลครี้อยู่ในตัวเอง. เมื่อไม่รู้จักตัวเอง ก็ไม่รู้ว่าตนควรจะมีหน้าที่อะไร	๑	๔๗.	พระพุทธเจ้าที่ท่านยังไม่รู้จักและอุดมคติของความ เป็นแพทย์	๒
๒.	การศึกษาคืออะไร?	๑	๒๘.	ความเป็นพระอรหันต์	๑	๔๘.	การเห็นพระพุทธเจ้า พระองค์จริง และพระพุทธเจ้ามีอยู่ในทุกหนทุกแห่ง	๑
๓.	การงานคืออะไร?	๑	๒๙.	ธรรมะคุ้มครองโลก	๑	๔๙.	ชีวิตที่ไม่เสียชาติเกิด	๑
๔.	ทรัพย์สินสมบัติคืออะไร?	๑	๓๐.	ลูกของชีวิต กับ เสน่ห์ของลูก	๑	๕๐.	หลักเกณฑ์ที่จะช่วยโลกให้รอดอยู่ได้	๑
๕.	สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์	๑	๓๑.	กระแสแห่งชีวิตเป็นสิ่งที่ต้องรู้จัก	๑	๕๑.	เลิกอายแล้วมาอยู่กับอติมมยดา	๒
๖.	ปัญหาที่เกิดจากการศึกษาไม่สมบูรณ์แบบ	๑	๓๒.	สิ่งแรกที่จะต้องรู้จักกันนี้ คือความทุกข์	๑	๕๒.	ความไม่เห็นแก่ตัว และความสุขสามระดับ	๑
๗.	ปาวณา และธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา	๑	๓๓.	การหมดความเห็นแก่ตัว คือหมดทุกข์	๑	๕๓.	อาร์มภกดาของการเลิกอาย	๑
๘.	ชาติในปฏิจสมุปบาท	๑	๓๔.	ชีวิต คือขั้นที่ทั้งห้ามิใช่ตัวตน	๑	๕๔.	พระรัตนตรียันั้นแหละคือตัวพุทธศาสนา	๑
๙.	ทางออกที่ ๓ แห่งยุคปัจจุบัน	๑	๓๕.	อติมมยดาภกดา	๒	๕๕.	ชีวิตที่มีพื้นฐาน และสิ่งที่ เป็นพื้นฐานของชีวิต	๑
๑๐.	การบวชคืออะไร?	๑	๓๖.	อติมมยดาประยุกต์	๒	๕๖.	อริยสัจและอติมมยดาภกดา และ อติมมยดากับธรรมจักร	๑
๑๑.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๓๗.	อติมมยดาใช้ทำอะไรได้บ้าง	๒	๕๗.	อติมมยดาเท่าที่ควรจะรู้จักกันไว้บ้าง และอติมมยดาช่วยได้ในทุกกรณี	๑
๑๒.	ตัวตนคืออะไร?	๑	๓๘.	เด็กจะเป็นผู้สร้างโลกในอนาคต	๑	๕๘.	เรื่องที่ต้องรู้ หรือควรรู้	๑
๑๓.	อานาปานสติภาวนา	๑	๓๙.	คู่มืออานาปานสติภาวนาอย่างสมบูรณ์แบบ	๒	๕๙.	อิทธิปัจจัยอดานในฐานะหัวใจแห่งพระพุทธศาสนา	๑
๑๔.	ธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษาทั้งชนคัมมิตัวตนและไม่มีตัวตน	๑	๔๐.	การใช้อานาปานสติให้เป็นประโยชน์ในบ้านเรือน	๒	๖๐.	อติมมยดา	๑
๑๕.	คุณพระ ไม่ตาย	๑	๔๑.	บทช่วยจำสำหรับเรื่องอติมมยดา	๑			
๑๖.	คุณพระ ไม่ตายและเกิดมาทำไม?	๑	๔๒.	อติมมยดา กับ สันติภาพ	๑			
๑๗.	ความรักดี	๑	๔๓.	พระรัตนตรียที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก	๒			
๑๘.	เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า "พระเจ้า"	๑	๔๔.	การพัฒนาชีวิตโดยพระไตรลักษณ์จัดเป็นอติมมย	๑			
๑๙.	ครูคือผู้ทำหน้าที่สร้างโลก	๑	๔๕.	ปาฏิหาริย์แห่งอติมมยดา	๑			
๒๐.	การทำวัตรตามแบบโบราณ	๑	๔๖.	สหัชธรรมของอติมมยดา และ อติมมยดากับปัญหาของมนุษย์ยุคปรมาณู	๑			
๒๑.	ประมวลปรมัตถธรรมที่คนธรรมดาควรทราบ	๑						
๒๒.	โลกอื่น	๑						
๒๓.	ความเกิดแห่งทุกข์ และความไม่เกิดแห่งทุกข์	๑						
๒๔.	นิวรรณ์	๒						
๒๕.	วันครุ	๑						
๒๖.	แผ่นดินทองต้องสร้างด้วยแผ่นดินธรรม	๑						

อิทัปปัจจยตา ในฐานะหัวใจแห่งพระพุทธศาสนา

- พุทธศาสนาเป็นสัจจะของธรรมชาติ.
 - ศึกษาความจริงของธรรมชาติ ศึกษาธรรมะที่เป็นการกับทุกข์โดยตรง จึงจะเข้าถึงหัวใจของพุทธศาสนา.
 - หัวใจของพุทธศาสนาอยู่ที่คำพูดเพียงคำเดียว คือ อิทัปปัจจยตา ในบาลีเรียก อิทัปปัจจยตาปฏิจสุมปาท.
 - ใจความสำคัญของอิทัปปัจจยตา ก็คือ สิ่งทั้งปวงมีเหตุมีปัจจัย แล้วก็เป็นไปตามอำนาจของเหตุของปัจจัย.
 - แบ่งออกได้เป็น ๔ หัวข้อ :- สิ่งทั้งปวงเกิดขึ้นและเป็นไปตามกฏอิทัปปัจจยตา ถ้าปฏิบัติผิดก็อกฏอิทัปปัจจยตา ความทุกข์จะเกิด.
ถ้าปฏิบัติถูกต้องตามกฏอิทัปปัจจยตา ความทุกข์จะไม่มีหรือไม่เกิด.
ถ้าควบคุมหรือเอาชนะกฏอิทัปปัจจยตาได้ ก็จะมีนิพพาน.
 - พระพุทธเจ้าตรัสรู้เรื่องอิทัปปัจจยตา แต่เมื่อเอามาสอนเฉพาะสิ่งที่มีชีวิตเรียกว่า ปฏิจสุมปาท.
 - พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ใดเห็นปฏิจสุมปาท ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา.
 - อิทัปปัจจยตาทำให้จักรวาลเกิดขึ้นและเป็นไป ทุกสิ่งเป็นปรากฏการณ์ของอิทัปปัจจยตา ไม่มีอะไรแปลก.
 - คนมีปัญหามาก เพราะถูกหลอกลวงด้วยความเปลี่ยนแปลงของอิทัปปัจจยตา เรียกความโง่ที่อกฏอิทัปปัจจยตาว่าความเจริญ.
 - วิธีที่จะควบคุมกระแสแห่งอิทัปปัจจยตา ก็คือ ศึกษาเข้าไปในภายใน ให้อำนาจอิทัปปัจจยตาของกายและของจิต.
 - ลำดับของการเข้าถึงหัวใจของพุทธศาสนา เริ่มจากเห็น อนิจจตา ทุกขตา อนัตตกตา ธัมมัญญิตกตา ธัมมนิยามกตา อิทัปปัจจยตา สุนฺณกตา ตถาคตตา อคัมมยกา ไม่ถูกปรุงแต่งโดยปัจจัยใดๆ คืออยู่เหนืออำนาจของอิทัปปัจจยตา ไม่มีความทุกข์อีกต่อไป เป็นนิพพาน.
- อาทิพรหมจรรย์** คือเบื้องต้นหรือเงื่อนไขของการประพฤติเพื่อดับทุกข์สิ้นเชิง หมายถึงความรู้เรื่องปฏิจสุมปาท.